

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu

LPO.410.1.1.2024

Pani
Agata Sobczyk
Wojewoda Wielkopolski
Wielkopolski Urząd Wojewódzki w Poznaniu
al. Niepodległości 16/18
61-713 Poznań

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

(zmienione zgodnie z treścią uchwały nr KPK-KP0.441.87.2024 Komisji Rozstrzygającej z dnia 31 maja 2024 r.)

P/24/001 Wykonanie budżetu państwa w 2023 r. w części 85/30 – województwo wielkopolskie

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Jednostka kontrolowana	Wielkopolski Urząd Wojewódzki, al. Niepodległości 16/18, 61-713 Poznań ¹ .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Agata Sobczyk, Wojewoda Wielkopolski ² , od 28 grudnia 2023 r. Poprzednio Wojewodą Wielkopolskim był Michał Zieliński (od 29 stycznia 2021 r. do 27 grudnia 2023 r.).
Podstawa prawna	art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura NIK w Poznaniu
Kontrolerzy	1. Przemysław Grad, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LPO/11/2024 z 8 stycznia 2024 r. 2. Marek Gutraj, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/07/2024 z 8 stycznia 2024 r. 3. Krzysztof Kowalak, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/10/2024 z 8 stycznia 2024 r.

(dowód: akta kontroli str. 1-6)

II. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli	<p>Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania budżetu państwa na rok 2023, pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności działań podejmowanych przez dysponenta części budżetowej 85/30 – województwo wielkopolskie oraz ocena wykonania planów finansowych jednostek finansowanych w ramach tej części budżetu państwa. Ocenie podlegały w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none">– działania związane z egzekucją dochodów budżetowych,– realizacja wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich, w tym rzeczowe efekty uzyskane w wyniku realizacji zadań finansowanych ze środków publicznych,– sporządzenie rocznych sprawozdań budżetowych oraz sprawozdań za IV kwartał 2023 r. w zakresie operacji finansowych,– system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości sporządzania sprawozdań,– nadzór i kontrola sprawowane przez dysponenta części budżetu państwa w trybie art. 175 ust.1 i 2 ustawy z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁴, w tym:<ul style="list-style-type: none">a) nadzór nad wykonaniem planów finansowych podległych jednostek,b) nadzór nad wykorzystaniem i rozliczeniem dotacji wypłaconych z budżetu państwa w części 85/30 – województwo wielkopolskie <p>Ponadto przeprowadzono analizę porównawczą danych ujętych w rocznym sprawozdaniu Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego oraz badanie skuteczności podejmowanych przez dysponenta działań windykacyjnych.</p>
Zakres kontroli	Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych:

¹ Dalej także: Urząd, WUW.

² Dalej także: Wojewoda.

³ j.t. Dz. U. z 2023 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

⁴ j.t. Dz. U. z 2023 r. poz. 1270, ze zm., dalej: ufp.

- analiza stanu należności pozostałych do zapłaty,
- szczegółowa kontrola windykacji zaległości,
- analiza realizacji wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich, w tym efektów uzyskanych w wyniku wydatkowania środków,
- kontrola prawidłowości zmian budżetu dokonywanych w części 85/30 – województwo wielkopolskie w trakcie roku budżetowego,
- kontrola prawidłowości zmian wynikających z podziału rezerw celowych,
- kontrola prawidłowości dokonanych blokad,
- kontrola przestrzegania ustalonych dla części 85/30 – województwo wielkopolskie limitów wydatków, w tym limitów środków na wynagrodzenia,
- kontrola wykorzystania środków otrzymanych z rezerw budżetowych,
- szczegółowa analiza wybranej próby wydatków dysponenta III stopnia,
- kontrola prawidłowości udzielania i realizacji wybranych zamówień publicznych,
- analiza przyznania, wykorzystania i rozliczenia wybranych dotacji,
- analiza stanu zobowiązań,
- analiza prawidłowości sporządzenia wybranych sprawozdań,
- analiza stosowanych przez dysponenta procedur kontroli zarządczej dotyczących sporządzania sprawozdań,
- analiza stosowanych przez dysponenta instrumentów nadzoru nad wykonaniem budżetu państwa i budżetu środków europejskich przez podległe jednostki finansowane w ramach części 85/30 - województwo wielkopolskie.

Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. *Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej kontrolowanej działalności.*

Do oceny wykonania budżetu państwa w części 85/30 - województwo wielkopolskie wykorzystano również wyniki kontroli wykonania planu finansowego na 2023 r. Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego i Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Poznaniu oraz wykorzystania dotacji celowej przez Województwo Wielkopolskie na organizowanie, finansowanie i zapewnienie warunków do odbywania przez lekarzy stażu podyplomowego.

III. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2023 r. w części 85/30 – województwo wielkopolskie.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Dochody budżetowe w części 85/30 – województwo wielkopolskie zostały zrealizowane w kwocie 344 252,2 tys. zł, tj. o 14,9% wyższej od zaplanowanej. Wykonanie w 2023 r. wyższych od zaplanowanych dochodów budżetowych spowodowane było okolicznościami, których nie można było przewidzieć na etapie planowania. Rzetelnie oraz z zastosowaniem zasad i środków przewidzianych prawem podejmowano w Urzędzie w 2023 r. działania windykacyjne.

Wojewoda, jako dysponent części 85/30 budżetu państwa, wydatkował w 2023 r. środki budżetowe w kwocie 4 070 893,2 tys. zł zgodnie z planem rzeczowym i finansowym. Objęte badaniem środki w kwocie 31 248,3 tys. zł otrzymane z rezerwy ogólnej budżetu państwa (87,7% ogółu) zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem. Badanie dotacji w kwocie 3 463 729,9 tys. zł (tj. 71,1% ogółu) przeznaczonych na realizację przez jednostki samorządu terytorialnego zadań z zakresu administracji rządowej oraz zadań własnych wykazało, że Wojewoda Wielkopolski przekazywał je w terminach umożliwiających realizację zadań. Nieskuteczny nadzór nad realizacją zadania dotyczącego finansowania staży podyplomowych lekarzy i lekarzy dentyków w zakresie kosztów obsługi skutkowało

⁵ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2023 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej, ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

natomiast zatwierdzeniem sprawozdania merytorycznego z realizacji zadania, pomimo wykazania przez jst zawyżonych kosztów obsługi zadania, co skutkowało pobraniem dotacji w nadmiernej wysokości (tj. 63,5 tys. zł). W toku realizacji budżetu dysponenta części 85/30 stwierdzono przypadki niedokonania blokady planowanych wydatków bądź nieuzasadnionej zwłoki w zablokowaniu planowanych wydatków w łącznej kwocie 17 200,0 tys. zł.

Kontrola wydatków Urzędu w kwocie 10 830,1 tys. zł (11,5% ogółu wydatków) wykazała, że dokonywano ich w terminach i wysokościach wynikających z wcześniej zaciągniętych zobowiązań oraz z zastosowaniem zasad wydatkowania środków publicznych określonych w ufp, jednakże w jednym spośród objętych kontrolą przypadków, nierzetelnie dokonywano rozliczenia zlecniodawcy ze świadczonych usług na nagrywanie i montaż video oraz wytwarzanie animacji i grafik dotyczących działalności Wojewody Wielkopolskiego. W księgach rachunkowych zobowiązanie w kwocie 6805,1 tys. zł wynikające z zatwierdzonej ugody sądowej ujęto w miesiącu styczniu 2023 r. zamiast jako zobowiązanie roku 2022. W konsekwencji nie wykazano go w sprawozdaniu Rb-28 sporządzonym za 2022 r. Kontrola czterech postępowań o udzielenie zamówień publicznych, na podstawie których w 2023 r. wydatkowano 4 131,4 tys. zł wykazała, że w jednym z nich wbrew zasadom określonym w ustawie z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych⁶, przedmiot zamówienia opisano w sposób, który mógł utrudniać uczciwą konkurencję (w trakcie postępowania, specyfikacja w tym zakresie została jednak zmieniona). W toku realizacji budżetu dysponenta części 85/30 stwierdzono przypadki niedokonania blokady planowanych wydatków bądź nieuzasadnionej zwłoki w zablokowaniu planowanych wydatków w łącznej kwocie 17 200,0 tys. zł. Skala i wymiar stwierdzonych nieprawidłowości nie miały wpływu na ocenę kontrolowanej działalności.

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sprawozdania budżetowe oraz sprawozdania w zakresie operacji finansowych sporządzone przez dysponenta części 85/30 – województwo wielkopolskie oraz przez Wielkopolski Urząd Wojewódzki w Poznaniu (dysponenta III stopnia). Sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części 85/30 na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i podległych jednostek). Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych Urzędu były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewnił prawidłowość sporządzenia tych sprawozdań. Objęte kontrolą sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁷ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

1. Dochody budżetowe – windykacja należności

Zrealizowane w 2023 r. w części 85/30 dochody budżetowe w kwocie 344 252,2 tys. zł były wyższe od zaplanowanych o 44 731,2 tys. zł (tj. o 14,9%). Wynikało to przede wszystkim z wyższych (o 14,5%) wpływów gmin z tytułu zwrotu przez organy egzekucyjne lub bezpośrednio przez dłużników alimentacyjnych świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego⁸, wpływów ze zwrotów dotacji pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości na realizację zadań w zakresie świadczenia wychowawczego oraz świadczeń rodzinnych i świadczenia z funduszu

⁶ Dz. U. z 2023 r. poz. 1605 ze zm., dalej: Pzp.

⁷ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁸ Sklasyfikowane w rozdz. 85202 § 2350 – wyższe o 5 396,6 tys. zł.

alimentacyjnego⁹, a także wyższych wpływów z opłat¹⁰ (o 3,2%) pobieranych przez powiatowe inspektoraty weterynarii za wystawienie świadectw zdrowia zwierząt i większej ilości zwierząt poddanych ubojowi¹¹ oraz opłat pobieranych przez Urząd Wojewódzki za wydanie paszportu (o 131,5%). Uzyskano również większe wpływy (o 46,7%) z tytułu usług świadczonych przez inspekcję sanitarną za zrealizowane badania na rzecz podmiotów trzecich¹².

Dochody uzyskane w 2023 r., w porównaniu do roku poprzedniego, były wyższe o 23 539,4 tys. zł, tj. o 7,3%, co było przede wszystkim wynikiem uzyskania wyższych wpływów z tytułu gospodarowania przez jednostki samorządu terytorialnego mieniem Skarbu Państwa (o 5 003,5 tys. zł) oraz zwrotu przez organy egzekucyjne lub bezpośrednio przez dłużników alimentacyjnych świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego (2 419,2 tys. zł), a także wyższych wpływów za wydanie paszportu (o 2 152,2 tys. zł) oraz opłat legalizacyjnych nakładanych w drodze postanowień przez powiatowe inspektoraty nadzoru budowlanego za naruszenie prawa budowlanego i opłat za badanie wyrobów budowlanych pobieranych przez wojewódzki inspektorat nadzoru budowlanego (o 4 102,0 tys. zł)¹³.

(dowód: akta kontroli str. 3119-3190)

W Wielkopolskim Urzędzie Wojewódzkim wykonane w 2023 r. dochody budżetowe wyniosły 32 253,3 tys. zł i były wyższe od zaplanowanych o 14 355,0 tys. zł, tj. o 124,7%. Było to przede wszystkim wynikiem uzyskania wyższych niż planowano wpływów z opłat za wydanie paszportu i kart pobytu (o 11 837,7 tys. zł) oraz opłat za zezwolenie na pracę (o 617,3 tys. zł)¹⁴ a także wyższych wpływów z tytułu odszkodowań za przejęte nieruchomości pod inwestycje celu publicznego (o 1 044,1 tys. zł)¹⁵ i uiszczonych opłat legalizacyjnych nakładanych za naruszenie prawa budowlanego (o 4 048,8 tys. zł).

(dowód: akta kontroli str. 3191-3208)

Należności pozostałe do zapłaty na koniec 2023 r. wyniosły 1 471 770,3 tys. zł i były wyższe o 89 347,9 tys. zł od stanu należności na koniec 2022 r., tj. o 6,5%. Zaległości na 31 grudnia 2023 r. wyniosły 1 431 892,34 tys. zł i były wyższe o 82 315,9 tys. zł od stanu zaległości na koniec 2022 r., tj. o 6,1%. Spowodowane to było głównie wzrostem o 6,4%¹⁶ zaległości z tytułu niewyegzekwowanych od dłużników alimentacyjnych zwrotów świadczeń z funduszu alimentacyjnego wypłaconych przez gminy. Zaległości z tego tytułu na koniec 2023 r. wyniosły 1 297 075,6 tys. zł (co stanowiło 90,6% ogółu zaległości). Przyczyną wzrostu tych zaległości była niska skuteczność egzekucji związana z niewypłacalnością dłużników, pomimo szeregu działań, przewidzianych w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów¹⁷, podejmowanych przez gminy wobec dłużników alimentacyjnych. Wojewoda Wielkopolski monitorował przedkładane przez gminy kwartalne sprawozdania rzeczowo-finansowe z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, w tym informacje na temat stanu należności i liczby dłużników alimentacyjnych oraz podejmowanych działań wobec dłużników alimentacyjnych. W wyniku analiz tych sprawozdań, do wybranych gmin¹⁸ kierowano pisma zachęcające do przeprowadzenia szczegółowej analizy przyczyn niskiej skuteczności dochodzenia należności alimentacyjnych oraz podejmowania bez zbędnej zwłoki działań celem uniemożliwienia dłużnikom uniknięcia odpowiedzialności za niewywiązywanie się ze zobowiązań

⁹ Sklasyfikowane w rozdz. 85501 i 85502 § 2910 – wyższe odpowiednio o 1 431,3 tys. zł i 6 125,9 tys. zł.

¹⁰ Sklasyfikowane w rozdz. 01034 § 0690 – wyższe o 1 971,2 tys. zł.

¹¹ W związku z powstaniem nowych podmiotów nadzorowanych przez powiatowe inspektoraty weterynarii, a także zmodernizowaniem podmiotów wcześniej działających oraz wzrostem opłat za czynności wykonywane przez Inspekcję Weterynaryjną, co wpłynęło na zwiększenie uboju i pobieranych opłat.

¹² Sklasyfikowane w rozdz. 85132 § 0830 – wyższe o 3 328,2 tys. zł.

¹³ Sklasyfikowane w rozdz. 71015 § 0690 – wyższe o 189,6%.

¹⁴ Sklasyfikowane w rozdz. 75011 § 0930 i 0690 – wyższe odpowiednio o 131,5% i 24,7%.

¹⁵ Sklasyfikowane w rozdz. 70005 § 0800 – wyższe o 307,1%.

¹⁶ Tj. o 77 580,5 tys. zł.

¹⁷ j.t. Dz. U. z 2023 r. poz. 1993 ze zm.

¹⁸ W których wystąpił znaczny wzrost stanu należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

alimentacyjnych. Ponadto, w grudniu 2023 r. skierowano do gmin pismo o zintensyfikowanie działań mających na celu poprawę ściągalności dochodów budżetowych z funduszu alimentacyjnego¹⁹, wskazując w nim dotychczas podjęte przez gminy działania mające na celu uregulowanie zaległości i zachęcające do podejmowania dalszych działań służących ustaleniu sytuacji majątkowej zobowiązanych do alimentacji.

(dowód: akta kontroli str. 2084-2094)

Na koniec 2023 r., w Wielkopolskim Urzędzie Wojewódzkim, w porównaniu do stanu z 2022 r., zaległości zwiększyły się o 3,3%, co spowodowane było nieuregulowaniem do końca 2023 r. nałożonych na kontrahentów kar umownych. W Urzędzie podejmowano systematycznie niezbędne, przewidziane prawem działania mające na celu wyegzekwowanie należności i niedopuszczenie do ich przedawnienia. Dotyczy to również działań mających na celu weryfikację tych należności w zakresie przesłanek uzasadniających ich ewentualne umorzenie. W księgach rachunkowych Urzędu nie ujawniono należności przedawnionych, w tym po zlikwidowanym Funduszu Skarbu Państwa. Badanie prawidłowości i skuteczności działań windykacyjnych prowadzonych w stosunku do 22 dłużników²⁰, których zaległości wobec Urzędu wyniosły na koniec 2023 r. 5 316,1 tys. zł (71,3% zaległości Urzędu²¹) wykazało, że podejmowane działania windykacyjne i egzekucyjne w celu odzyskania należności (publicznoprawnych i cywilnoprawnych) we wszystkich przypadkach były rzetelne oraz prowadzone były z zastosowaniem adekwatnych środków przewidzianych prawem i bez zbędnej zwłoki. W związku z podejmowanymi przez Urząd działaniami oraz trwającymi czynnościami egzekucyjnymi, zbadane należności nie stanowiły należności przedawnionych. Świadczy to o realizacji wniosku pokontrolnego sformułowanego po poprzedniej kontroli NIK²².

(akta kontroli str. 1326-1333, 2084-2094)

W 2023 r. w WUW dokonano spisania z ewidencji księgowej nieściągalnych należności w wysokości 0,04 tys. zł z tytułu kosztów upomnienia, administracyjnej kary pieniężnej oraz odsetek od administracyjnych kar pieniężnych z powodu bezskutecznej egzekucji. Spisanie polegało na zmniejszeniu wcześniej utworzonych odpisów aktualizujących.

(akta kontroli str. 267-268)

W 2023 roku Wojewoda Wielkopolski udzielił ulg w spłacie należności budżetowych w kwocie 490,3 tys. zł, z tego w formie umorzenia 90,3 tys. zł, a w formie rozłożenia na raty 400,0 tys. zł. Przyznane ulgi dotyczyły m.in. opłat legalizacyjnych (433,5 tys. zł), należności przejętych po zlikwidowanym Funduszu Skarbu Państwa (52,8 tys. zł) oraz kar umownych (4,0 tys. zł). Ponadto w 2023 r. na podstawie decyzji Ministra Finansów umorzone zostały należności o charakterze cywilnoprawnym Urzędu w kwocie 229,9 tys. zł, stosownie do art. 58 ust. 1 ufp.

(dowód: akta kontroli str. 3209-3210)

Wojewoda Wielkopolski, w ramach sprawowanego nadzoru nad wykonaniem w 2023 r. budżetu państwa w części 85/30, zobowiązał gminy do zintensyfikowania działań zmniejszających zaległości z tytułu świadczeń z funduszu alimentacyjnego, a powiaty, do zintensyfikowania działań windykacyjnych zmierzających do skutecznego egzekwowania należności z tytułu gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa oraz wdrażania postępowań windykacyjnych niezwłocznie po powstaniu zaległości. Wojewoda Wielkopolski monitorował i analizował działania jednostek samorządu terytorialnego dotyczące poprawy ściągalności należności budżetowych, na podstawie sporządzonych przez te jednostki kwartalnych informacji. W ramach nadzoru nad realizacją dochodów z tytułu gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa dokonywano analizy stanu zadłużenia z tytułu

¹⁹ Pismo nr PS-I.3113.29.2023.3 Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej z 8 grudnia 2023 r.

²⁰ Wyboru dokonano w sposób celowy, przy uwzględnieniu okresu przeterminowania należności i kwoty zadłużenia.

²¹ Na koniec 2023 r. zaległości w Urzędzie wynosiły 7 452,9 tys. zł.

²² Kontrola wykonania w 2022 r. budżetu państwa w części 85/30.

różnych form dysponowania nieruchomościami będącymi własnością Skarbu Państwa, kierując indywidualne pisma do powiatów o wzmożeniu windykacji tych należności, wskazując na obowiązki w tym zakresie wynikające z art. 23 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami²³. Ponadto, Wojewoda Wielkopolski, po analizie wykonania dochodów budżetowych za 10 miesięcy, mając na względzie zapewnienie prawidłowej realizacji budżetu, zobowiązał jednostki podległe do kontynuowania działań mających na celu poprawę ściągalności dochodów budżetowych.

(dowód: akta kontroli str. 3211-3220)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie, nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2023 r. przez Urząd w zakresie dochodzenia należności.

Wykonanie w 2023 r. wyższych od zaplanowanych dochodów budżetowych w części 85/30 – województwo wielkopolskie spowodowane było okolicznościami, których nie można było przewidzieć na etapie planowania. Działania zmierzające do wyegzekwowania lub umorzenia objętych kontrolą NIK zaległości podejmowane były w Urzędzie rzetelnie oraz z zastosowaniem zasad i odpowiednich środków przewidzianych prawem.

OBSZAR

2. Wydatki

2.1. Wydatki budżetu państwa

Opis stanu
faktycznego

Zrealizowane w 2023 r., w części 85/30, wydatki budżetu państwa wyniosły 4 070 893,2 tys. zł i stanowiły 97,7% planu po zmianach. W porównaniu do 2022 r. były one niższe o 1 655 794,1 tys. zł, (tj. o 28,9%). Spowodowane było to w głównej mierze nierealizowaniem zadań związanych z wypłatą świadczenia wychowawczego²⁴ (niższe o 1 679 614,1 tys. zł) oraz z finansowaniem zespołów ratownictwa medycznego²⁵ (niższe o 250 058,9 tys. zł), co związane było ze zmianą podmiotów finansujących te zadania oraz zmianami w ustawie o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych zaprzestającymi opłacania składki na ubezpieczenie zdrowotne finansowanej z budżetu państwa za określone grupy ubezpieczonych²⁶ (o 48 594,4 tys. zł)²⁷. Niższe wydatki zrealizowano również na wypłatę dodatku osłonowego²⁸ (o 250 888,7 tys. zł), rekompensaty utraconych dochodów w podatkach i opłatach lokalnych²⁹ (o 38 268,9 tys. zł) oraz na wypłatę kar

²³ j.t. Dz. U. z 2023 r. poz. 344 ze zm.

²⁴ Z dniem 1 stycznia 2022 r. zadanie związane z wypłatą świadczeń wychowawczych w ramach rządowego programu „500+” zostało przekazane do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, a z budżetu Wojewody Wielkopolskiego w 2022 r. wypłacono tylko świadczenia przyznane na okres świadczeniowy 2021/2022 trwający do 31 maja 2022 r. W 2023 r. zadanie to realizowane było wyłącznie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

²⁵ Z dniem 1 stycznia 2023 r. zadania zespołów ratownictwa medycznego finansowane są finansowane przez Narodowy Fundusz Zdrowia na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 16 listopada 2022 r. o zmianie ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentyisty oraz niektórych innych ustaw

²⁶ Od 1 stycznia 2023 r. zniesiony został obowiązek opłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne za wybrane grupy ubezpieczonych, za których składka zdrowotna była dotychczas finansowana ze środków budżetu państwa. Osoby te nadal pozostają w ubezpieczeniu zdrowotnym lecz bez obowiązku comiesięcznego opłacania za nie składek na to ubezpieczenie na podstawie z art. 2 ustawy z dnia 16 listopada 2022 r. o zmianie ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentyisty oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022 r. poz. 2770).

²⁷ W 2023 r. sfinansowano wyłącznie niedobory środków na składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz świadczenia dla osób nie objętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego należne za 2022 rok i nieopłacone w 2022 roku wynikające z korekt lat poprzednich.

²⁸ W 2023 dodatek osłonowy (prowadzony ustawą z dnia 17 grudnia 2021 r. o dodatku osłonowym - Dz. U. z 2022 r. poz. 1) służący wsparciu dla najbardziej potrzebujących mieszkańców w pokryciu części kosztów energii był wypłacany w tych gminach, które z różnych przyczyn nie zrealizowały wypłaty dodatku do końca 2022 r.

²⁹ W 2023 r. nie realizowano zadania wynikającego z ustawy z dnia 17 listopada 2021 r. o rekompensacie dochodów utraconych przez gminy w 2018 r. w związku ze zmianą zakresu opodatkowania elektrowni wiatrowych (Dz. U. z 2022 r., poz. 30), gdyż przekazania gminom województwa wielkopolskiego (dot. 58 gmin) należnych rekompensat dochodów utraconych przez gminy w 2018 r. dokonano jednorazowo w 2022 r.

i odszkodowań związanych ze zwalczaniem chorób zakaźnych zwierząt ze względu na mniejszą skalę ognisk chorób zakaźnych zwierząt (o 39 292,1 tys. zł).

(dowód: akta kontroli str. 1861-1871, 1934-1940, 3301-3340)

Dominujące wydatki, w części 85/30 województwo wielkopolskie, stanowiły dotacje w wysokości 3 064 233,7 tys. zł (tj. 75,3% ogółu wydatków), z tego dotacje w wysokości 3 049 007,0 tys. zł (99,5% ogółu dotacji) zostały przekazane jednostkom samorządu terytorialnego: na realizację zadań z zakresu administracji rządowej (2 554 702,3 tys. zł), na realizację zadań bieżących na podstawie porozumień z organami administracji rządowej (9 583,2 tys. zł) oraz ich zadań własnych (484 721,5 tys. zł). Z kolei, wykonane wydatki bieżące jednostek budżetowych w 2023 r. wyniosły 856 188,1 tys. zł (tj. 21,0% ogółu wydatków) a wydatki majątkowe wyniosły 116 569,6 tys. zł (tj. 2,9% ogółu wydatków) i były wyższe od wykonania w 2022 r. odpowiednio o 79 360,6 tys. zł (tj. o 10,2%) i o 60 225,4 tys. zł (tj. o 106,9%).

(dowód: akta kontroli str. 1334-1785, 3341-3342)

Zaplanowane w ustawie budżetowej na 2023 r. wydatki w części 85/30 wyniosły 3 105 109,0 tys. zł. W trakcie roku, plan wydatków w części 85/30 zwiększony został per saldo do 4 165 309,3 tys. zł (tj. o 34,1%), w tym:

- środkami z rezerw budżetowych w kwocie 1 050 226,5 tys. zł, (tj. o 99,1% ogółu zwiększeń), z tego 35 617,1 tys. zł pochodziło z rezerwy ogólnej, a 1 014 609,4 tys. zł z rezerw celowych,

- środkami w kwocie 9 982,0 tys. zł w wyniku nowelizacji ustawy budżetowej³⁰ w szczególności w celu sfinansowania jednorazowych specjalnych dodatków motywacyjnych z utworzonego na ten cel w jednostkach dodatkowego funduszu motywacyjnego³¹ w Urzędzie Wojewódzkim i w jednostkach podległych Wojewodzie Wielkopolskiemu.

- środkami w kwocie 70,9 tys. zł na sfinansowanie wydatków Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w celu dostosowania planu wydatków do aktualnych potrzeb w związku z art. 10a ustawy z 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw³².

Ponadto, plan wydatków w części 85/30, został zmniejszony o 79,0 tys. zł wskutek przeniesienia³³ planowanych wydatków budżetowych do innej części budżetowej³⁴ w związku ze zmianą podmiotu³⁵ realizującego zadania kontroli prawidłowości dokonanych transakcji finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji, realizowanych w ramach Wspólnej Polityki Rolnej, z wyłączeniem refundacji eksportowych.

(dowód: akta kontroli str. 1861-1871, 1934-1940, 3343-3403)

Ze środków pochodzących z rezerwy ogólnej wydatkowano 21 794,3 tys. zł (tj. 61,2% przyznanych środków z rezerwy). Niewykorzystanie środków z rezerwy w kwocie 13 822,8 tys. zł było w głównej mierze wynikiem rezygnacji z zadań inwestycyjnych przez powiaty na dostosowanie infrastruktury szpitali powiatowych lub niskiej ich realizacji (12 952,7 tys. zł) oraz niższych kosztów realizacji zadań dotowanych wynikających z oszczędności w realizowaniu 19 zadań (790,9 tys. zł). Urząd, dokonując rozliczenia prawidłowości wykorzystania przez podmioty dotowane środków pochodzących z rezerwy ogólnej, w odniesieniu do 4 podmiotów zwrócił się o zwrot do budżetu państwa kwoty 79,1 tys. zł zakwalifikowanej jako dotacja pobrana

³⁰ Ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy budżetowej na rok 2023 (Dz. U. poz. 15741).

³¹ Na podstawie art. 41a. 1 ustawy z dnia 1 grudnia 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023 (Dz. U. poz. 2666 ze zm.) dodatkowy fundusz motywacyjny w wysokości 3,2% kwoty stanowiącej 5/12 planowanych na rok 2023 wynagrodzeń osobowych i uposażenia.

³² Dz. U. z 2022 r., poz. 1533 ze zm.

³³ Na podstawie rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z 8 marca 2023 r. w sprawie przeniesienia planowanych wydatków budżetowych, w tym wynagrodzeń, określonych w ustawie budżetowej na rok 2023 (Dz. U. poz. 494) w związku z art. 7 ustawy z 15 grudnia 2022 r. o zmianie ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz. U. z 2023 r. poz. 177).

³⁴ Z części 85/30 – Województwo wielkopolskie (z działu 010, rozdziału 01023) do części 19 – Budżet, finanse publiczne i instytucje finansowe (do działu 750, rozdziału 75008).

³⁵ Z Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych do Krajowej Administracji Skarbowej.

w nadmiernej wysokości ze względu na wydatkowanie środków na część asortymentu wyposażenia ambulansu w kwotach wyższych niż wykazane w harmonogramie rzeczowo-finansowym, nie dokonując stosownego aneksu do umowy dotacji bądź na ponadstandardowe wyposażenie medycznego środka transportu.

(dowód: akta kontroli str. 1800-1813, 3404-3650)

Badaniem objęto wykorzystanie środków w kwocie 31 248,3 tys. zł pochodzących z rezerwy ogólnej budżetu państwa (87,7% ogółu), przekazanych przez Wojewodę Wielkopolskiego na rozbudowę oddziałów szpitalnych (dofinansowanie zakupu sprzętu medycznego oraz inwestycji budowlanych), modernizację infrastruktury technicznej w celu zapobiegania zagrożeniom i neutralizacji ich skutków i na montaż instalacji fotowoltaicznej. Przekazane przez Wojewodę Wielkopolskiego ww. dotacje pochodzące z rezerwy ogólnej wykorzystane zostały zgodnie z przeznaczeniem i prawidłowo rozliczone, przy czym wykorzystano 56% przyznanych środków głównie ze względu na rezygnacje z gmin z realizacji zadań inwestycyjnych. W przypadku przyznanych środków z rezerwy ogólnej trzem jst na montaż instalacji fotowoltaicznej zadania te nie miały charakteru nieprzewidzianego i wymagającego podjęcia natychmiastowych działań.

(dowód: akta kontroli str. 1334-1785, 3651-3901)

Badaniem objęto zwiększenia planu wydatków w części 85/30 środkami z rezerw celowych budżetu państwa w kwocie 217 064,8 tys. zł (tj. 21,4% ogółu środków otrzymanych z tych rezerw). Otrzymane rezerwy celowe przekazane zostały jednostkom samorządu terytorialnego³⁶ (w formie dotacji) oraz jednostkom podległym Wojewodzie na sfinansowanie wypłaty świadczenia motywacyjnego strażakom pełniącym służbę w komendzie wojewódzkiej oraz w komendach powiatowych/miejskich Państwowej Straży Pożarnej na terenie województwa i sfinansowanie realizacji zadania inwestycyjnego przez inspekcję sanitarną. Przekazane przez Wojewodę Wielkopolskiego ww. dotacje dla jst wykorzystane zostały zgodnie z przeznaczeniem i prawidłowo je rozliczono. Z niewykorzystanej kwoty rezerw celowych Wojewoda Wielkopolski zablokował 2 247,2 tys. zł (1,3% ogółu przyznanych środków).

(dowód: akta kontroli str. 3902-3932)

W 2023 r. Wojewoda Wielkopolski, na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 2 i 3 upf, zablokował planowane wydatki w kwocie 38 460,6 tys. zł (w tym 26 654,4 tys. zł na dotacje dla jst), z tego z tytułu nadmiaru posiadanych środków na kwotę 26 307,9 tys. zł a w związku z opóźnieniem w realizacji zadania na kwotę 12 152,7 tys. zł. Stwierdzony nadmiar posiadanych środków budżetowych, będący podstawą decyzji o zablokowaniu planowanych wydatków, był wynikiem przede wszystkim znacznego zmniejszenia liczby osób uprawnionych do otrzymania świadczeń w ramach pomocy społecznej, niższych kosztów realizacji zadań niż pierwotnie planowano (np. niższego niż zakładano zaangażowania środków w ramach programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 Maluch+ na lata 2022-2029 czy na kwalifikację wojskową) oraz rezygnacji podmiotów z przyznanych środków na realizację zadań inwestycyjnych. Ustalono, że w Informatycznym Systemie Obsługi Budżetu Państwa TREZOR zatwierdzono blokady na łączną kwotę 38 460,6 tys. zł (tj. 100% ogółu blokad), co świadczy o wykonaniu wniosku pokontrolnego sformułowanego po poprzedniej kontroli NIK³⁷. W wyniku analizy blokad planowanych wydatków w wysokości 27 787,3 tys. zł stwierdzono przypadki podejmowania decyzji w tych sprawach z nieuzasadnioną zwłoką.

³⁶ W tym na sfinansowanie na organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz innych zadań z zakresu pomocy społecznej oraz sfinansowanie wydatków wynikających z wejścia w życie ustawy z 26 stycznia 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks wyborczy oraz niektórych innych ustaw związanych ze zorganizowaniem bezpłatnych przewozów do i z lokali wyborczych dla wyborców niepełnosprawnych oraz wyborców, którzy najpóźniej w dniu głosowania kończą 60 lat, a także dla wyborców ujętych w spisie wyborców w stałym obwodzie głosowania położonym na obszarze danej gminy, jeżeli w ramach tej gminy w dniu wyborów nie funkcjonuje transport publiczny.

³⁷ Kontrola wykonania w 2022 r. budżetu państwa w części 85/30.

(dowód: akta kontroli str. 403-407, 1839-1846, 3221-3240, 3933-3973)

Wojewoda Wielkopolski terminowo przekazał jst informacje o kwotach dotacji, zaplanowanych w ustawie budżetowej na 2023 r., na realizację zadań z zakresu administracji rządowej i ich zadań własnych. Po ogłoszeniu ustawy budżetowej na 2023 r., Wojewoda Wielkopolski rozdysponował pomiędzy poszczególne jednostki samorządu terytorialnego dotacje³⁸ w kwocie 1 957 983,8 tys. zł. W swojej dyspozycji Wojewoda Wielkopolski pozostawił kwotę 359 808,2 tys. zł (15,5% ogółu dotacji zaplanowanych dla jst). Po zmianach, w planie wydatków wprowadzonych w trakcie 2023 r. (zwiększenia planu dotacji dla jst) i całkowitym rozdysponowaniu przyznanych środków, na koniec 2023 r. w części 85/30 pozostały niepodzielone środki na dotacje dla jst na łączną kwotę 12 291,3 tys. zł wynikające w szczególności m.in. z niższej niż przewidywano faktycznej wysokości wydatków związanych z zatrudnieniem nauczycieli jako doradców medycznych (2 432,9 tys. zł), mniejszej niż planowano liczby osób uprawnionych do świadczeń w domach pomocy społecznej (2 025,5 tys. zł) czy mniejszego rozdysponowania środków na bezpłatny transport dla osób niepełnosprawnych oraz wyborców chcących uczestniczyć w głosowaniu w wyborach parlamentarnych (2 681,2 tys. zł).

(dowód: akta kontroli str. 3974-3990)

Badaniem prawidłowości przyznawania, przekazywania oraz rozliczenia objęto dotacje w kwocie 1 701 916,4 tys. zł³⁹ (tj. 55,4% ogółu) przeznaczone na realizację przez jst zadań z zakresu administracji rządowej oraz zadań własnych. Dotacje zaplanowano w wysokościach wynikających ze sporządzonych przez jst kalkulacji potrzeb i przekazywano w terminach umożliwiających realizację zadań. Zmian kwot dotacji celowych na zadania zlecone jst i na dofinansowanie ich zadań własnych dokonywano z zachowaniem terminów, o których mowa w art. 170 ust. 1 ufp. Nie wystąpiły przypadki nieterminowego zwrotu dotacji przez jst, skutkujące koniecznością wydania decyzji określającej kwotę przypadającą do zwrotu. Przekazane przez Wojewodę Wielkopolskiego dotacje były wystarczające na realizację przez jst objętych kontrolą zadań. Stwierdzono jednakże, że nadzór nad realizacją zadania na finansowanie w 2023 r. staży podyplomowych lekarzy i lekarzy dentyistów w zakresie kosztów obsługi okazał się nieskuteczny ze względu na zaakceptowanie sprawozdania z jego realizacji, pomimo wykazania w nim zawyżonych kosztów obsługi zadania.

(dowód: akta kontroli str. 3991-4400)

Wojewoda Wielkopolski oceniał stopień realizacji zadań finansowanych dotacjami celowymi, w ramach części 85/30, przy czym najczęstszą formą nadzoru były analizy okresowych sprawozdań z realizacji zadań. Zakres uzyskiwanych danych do oceny określany był przez jednostki sprawujące nadzór merytoryczny. Dyrektor Wydziału Finansów i Budżetu wyjaśnił, że dobór odpowiednich narzędzi, form i sposobu nadzoru oraz częstotliwość podejmowanych działań, pozostawione zostały do decyzji poszczególnych wydziałów Urzędu lub jednostek podległych Wojewodzie. Dodał, że przyjęcie takiego rozwiązania podyktowane było znaczącą różnorodnością zadań finansowanych ze środków pochodzących z budżetu państwa. Wskazał również, że w sytuacji stwierdzonych odchyień w zakresie rzeczowej i finansowej realizacji zadań, żądano dodatkowych wyjaśnień. W Urzędzie, cyklicznie zbierano informacje o nadmiarze posiadanych środków w celu podejmowania decyzji o blokowaniu planowanych wydatków budżetowych, bądź dokonywania przeniesień wydatków w drodze stosownych zarządzeń wojewody.

(dowód: akta kontroli str. 1815-1838, 2046-2051, 2551-2718)

³⁸ Dane dotyczą dotacji podzielonych w grupach dotacje i subwencje oraz wydatki majątkowe.

³⁹ Dotyczyło dotacji przeznaczonych na realizację zadań z zakresu rządowego Programu "Posiłek w szkole i w domu", na wypłatę świadczeń rodzinnych i świadczenia z funduszu alimentacyjnego, na dofinansowanie wypłat zasiłków stałych i okresowych w części gwarantowanej z budżetu państwa oraz na realizację inwestycji w infrastrukturę z zakresu oczyszczania ścieków oraz organizowanie i zapewnienie warunków do odbywania przez lekarzy stażu podyplomowego.

W 2023 r. Wojewoda Wielkopolski nie otrzymał od Prezesa Rady Ministrów polecenia⁴⁰ wpłaty środków na Fundusz Przeciwdziałania COVID-19 bądź Fundusz Pomocy.

(dowód: akta kontroli str. 4401-4402)

Na koniec 2023 r. zobowiązania w części 85/30 budżetu państwa wyniosły 48 309,5 tys. zł i były wyższe o 8 031,0 tys. zł (tj. o 19,4%) od kwoty zobowiązań na koniec 2022 r. Dotyczyły one głównie zobowiązań z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego wraz z pochodnymi od wynagrodzeń w łącznej kwocie 39 316,6 tys. zł (81,4% ogółu zobowiązań) oraz zobowiązań inspekcji weterynaryjnej wynikających z realizacji zadań związanych ze zwalczaniem ognisk chorób zakaźnych u zwierząt i innych realizowanych przez nią ustawowych zadań (8,1% ogółu zobowiązań⁴¹). W 2023 r. w części 85/30 budżetu państwa poniesione zostały wydatki z tytułu odsetek od nieterminowych wpłat podatków i opłat w wysokości 424,2 tys. zł, co spowodowane było w głównej mierze uregulowaniem zobowiązań wymagalnych Skarbu Państwa wynikających z orzeczonych wyroków sądowych nakazujących zapłatę należności na rzecz osób lub podmiotów trzecich na łączną kwotę 8 845,2 tys. zł oraz wypłat kar i odszkodowań związanych ze zwalczaniem chorób zakaźnych zwierząt w łącznej wysokości 52 672,3 tys. zł. Na koniec 2023 r. u dysponenta części 85/30 wystąpiły zobowiązania wymagalne w kwocie 6,5 tys. zł, wynikające z zasądzonych kosztów postępowania sądowego i zastępstwa procesowego. Wykazane one zostały w sprawozdaniach budżetowych Rb-28 i w sprawozdaniu z operacji finansowych Rb-Z, co świadczy o wykonaniu wniosku pokontrolnego sformułowanego po poprzedniej kontroli NIK⁴². Natomiast ujawniono przypadek niewykazania w sprawozdaniu RB-28 za 2022 r. zobowiązań w kwocie 6 805,1 tys. zł, co szerzej opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(dowód: akta kontroli str. 1861-1871, 19143-1946, 2039-2045, 4403-4423)

Świadczenia na rzecz osób fizycznych wyniosły 5 736,5 tys. zł (tj. 98,5% planu) i w porównaniu do 2022 r. były nieznacznie wyższe o 320,5 tys. zł (tj. o 5,9%). Wzrost tych świadczeń wynikał głównie z wyższych wydatków osobowych niezaliczonych do wynagrodzeń (o 22,7%⁴³) poniesionych w jednostkach podległych Wojewody. W szczególności, ww. wydatki wzrosły (o 143,0 tys. zł)⁴⁴ w powiatowych stacjach sanitarno-epidemiologicznych na zakup odzieży roboczej i ochronnej pracowników lub na wypłaty ekwiwalentów za odzież ochronną ze względu na wzrost cen oraz w inspekcji transportu drogowego (o 50,1 tys. zł)⁴⁵ na zakup umundurowania dla inspektorów i wypłaty równoważnika w zamian za umundurowanie, wskutek kumulacji uprawnień do tych świadczeń w 2023 roku. Z kolei, w Urzędzie, wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń wzrosły o 17,0%⁴⁶, co w głównej mierze spowodowane było wyższymi wydatkami poniesionymi na realizację świadczeń w naturze przysługujących pracownikom w zmienionej wartości. Wzrosły również (o 77,5 tys. zł)⁴⁷ w WUW wydatki na wypłatę zasądzonych rent w związku z ich waloryzacją. Ponadto, wzrosły o 20,1% wydatki osobowe niezaliczone do uposażeń, wypłacane funkcjonariuszom w Komendzie Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Poznaniu (PSP)⁴⁸ ze względu na wzrost stawki oraz liczby osób uprawnionych do pobierania równoważnika za brak lokalu a także wzrost kosztów poniesionych na delegacje szkolne funkcjonariuszy PSP. W 2023 r., wskutek mniejszej liczby uczniów

⁴⁰ O którym mowa w art. 69 ust. 2 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2020 r. poz. 568 ze zm.) oraz o którym mowa, w art. 19 ust. 2 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy (2022 poz. 583 ze zm.)

⁴¹ Dotyczy w szczególności zobowiązań w kwocie 3 670,9 tys. zł z tytułu zakupu usług pozostałych sklasyfikowanych w § 43000 w rozdz. 02022, 01033 i 01034..

⁴² Kontrola wykonania w 2022 r. budżetu państwa w części 85/30.

⁴³ Wydatki sklasyfikowane w § 3020 wzrosły o 391,0 tys. zł. 122,71% 390 999,83

⁴⁴ Wydatki sklasyfikowane w rozdz. 85132 w § 3020 – wzrost o 36,1%.

⁴⁵ Wydatki sklasyfikowane w rozdz. 60055 w § 3020 – wzrost o 23,5%.

⁴⁶ Wydatki sklasyfikowane w rozdz. 75011 w § 3020 – wzrost 95,6 tys. zł

⁴⁷ Sklasyfikowane w § 3050 w rozdziale 75011 i 85195 – wzrost odpowiednio o 9,6% i 12,8%.

⁴⁸ Wydatki sklasyfikowane w rozdz. 75410 § 3070 – wzrost spadek o 60,1 tys. zł

otrzymujących stypendium Prezesa Rady Ministrów⁴⁹, zmalały natomiast, o 189,2 tys. zł, wypłacone świadczenia z tytułu stypendiów szkolnych.

(dowód: akta kontroli str. 4424-4434)

Przeciętne zatrudnienie⁵⁰ w 2023 r., w części 85/30, wyniosło 4 129 osób i było o 183 osoby wyższe od zatrudnienia w 2022 r. (tj. o 4,6%). W szczególności, zatrudnienie zwiększyło się o 76 osób⁵¹ w Inspekcji Weterynaryjnej w związku m.in. ze wzrostem liczby zadań wykonywanych przez powiatowe inspektoraty weterynarii związanych ze zwalczaniem chorób zakaźnych zwierząt (min. ASF, HPAI), w tym diagnostyką laboratoryjną oraz ze wzrostem obciążeń związanych z obowiązkiem certyfikowania przesyłek kierowanych na rynek Wielkiej Brytanii ze względu na zmiany zasad handlowych po wyjściu Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej. Z kolei, wzrost zatrudnienia w Wielkopolskim Urzędzie Wojewódzkim o 53 osoby (o 5,2%) spowodowany był koniecznością obsadzenia wolnych etatów, w szczególności w obszarze obsługi cudzoziemców i dyspozytorni medycznej⁵². Wzrosło również zatrudnienie o 34 osoby (tj. o 2,4%) w inspekcji sanitarnej.

(dowód: akta kontroli str. 4435-4445)

Wydatki na wynagrodzenia w części 85/30 wyniosły 481 222,8 tys. zł (tj. 99,0% planu), z tego w Urzędzie 107 684,9 tys. zł. W porównaniu do roku ubiegłego wydatki na wynagrodzenia w części 85/30 były wyższe o 89 486,9 tys. zł, (tj. o 22,8%), co związane było głównie z podwyższeniem wynagrodzeń w Urzędzie Wojewódzkim i w jednostkach podległych Wojewodzie Wielkopolskiemu⁵³ oraz wzrostem zatrudnienia w tych jednostkach.

(dowód: akta kontroli str. 4446-4456)

Wydatki na wynagrodzenia bezosobowe w 2023 r. wyniosły 43 032,4 tys. zł i w porównaniu do 2022 r. i były niższe o 27 273,8 tys. zł, tj. o 38,8%. Niższe wydatki poniesione zostały w szczególności przez inspekcję weterynaryjną, co spowodowane było ze zmianą formy rozliczania⁵⁴ z lekarzami weterynarii niebędącymi pracownikami Inspekcji (w tym świadczącymi usługi weterynaryjne w ramach zakładu leczniczego dla zwierząt, wyznaczonymi⁵⁵ od 1 stycznia 2023 r. do świadczenia na czas określony czynności na rzecz Inspekcji⁵⁶), a także przez Urząd, wskutek niższych niż planowano wydatków na wynagrodzenia dla Wojewódzkiej Komisji ds. Orzekania o Zdarzeniach Medycznych i Konsultantów Wojewódzkich.

(dowód: akta kontroli str. 4457-4465)

W 2023 r. wydatki majątkowe w części 85/30 budżetu państwa wyniosły 116 569,6 tys. zł (tj. 84,4% planu po zmianach). Były one wyższe od wykonania w 2022 r. o 60 225,4 tys. zł, tj. o 106,9%. W 2023 r. m.in. wydatkowano 7 030,5 tys. zł na rozbudowę oddziałów szpitalnych (dofinansowanie zakupu sprzętu medycznego oraz inwestycji budowlanych), 4 755,7 tys. zł na modernizację infrastruktury technicznej na terenie jednej z gmin w celu zapobiegania zagrożeniom i neutralizacji ich skutków 923,0 tys. zł na montaż instalacji fotowoltaicznej. Ze środków pochodzących z rezerw celowych, o które zwiększono plan wydatków majątkowych (o 71 777,8 tys. zł), sfinansowano m.in. rozbudowę laboratorium mikrobiologii i parazytologii wykonywania badań przez inspekcję sanitarną (17 700,9

⁴⁹ Wydatki sklasyfikowane w rozdz. 85416 § 3240 – spadek o 11,6%.

⁵⁰ W przeliczeniu na pełne etaty.

⁵¹ Tj. o 16,0%.

⁵² W szczególności wzrost zatrudnienia w rozdziałach: 75011 (o 34 osoby) i 85146 (o 10 osób).

⁵³ Przyjęty w ustawie budżetowej na 2023 rok wzrost funduszu płac w państwowej sferze budżetowej o 7,8%, oraz dodatkowy fundusz motywacyjny.

⁵⁴ Z umowy zlecenia na rozliczenie z zakładami na podstawie faktur. (sklasyfikowanych jako wydatki z tytułu zakupu usług pozostałych).

⁵⁵ Na podstawie art. 16 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz.U. z 2024 poz. 12) jeżeli powiatowy lekarz weterynarii z przyczyn finansowych lub organizacyjnych nie jest w stanie wykonać ustawowych zadań Inspekcji, może wyznaczyć na czas określony lekarzy weterynarii niebędących pracownikami Inspekcji, w tym lekarzy weterynarii świadczących usługi weterynaryjne w ramach zakładu leczniczego dla zwierząt, do świadczenia na rzecz Inspekcji określonych usług.

⁵⁶ Wydatki sklasyfikowane w § 4170 w rozdziałach: 01022 (niższe 2 047,0 tys. zł, tj. o 22,3%) i 01034 (niższe o 25 068,5 tys. zł, tj. o 42,4%).

tys. zł), zakup specjalistycznego sprzętu wyposażenia i samochodów służbowych służących realizacji ustawowych zadań przez inspekcję weterynaryjną, ochrony środowiska i transportu drogowego (8 665,9 tys. zł) oraz zakup ambulansów dla zespołów ratownictwa medycznego (3 000,0 tys. zł) i samochodów pożarniczych, specjalistycznego sprzętu i wyposażenia dla jednostek ratownictwa gaśniczego Państwowej Straży Pożarnej (8 261,7 tys. zł). Dofinansowano również zadania inwestycyjne jednostek samorządu terytorialnego, dotyczące m.in. budowy infrastruktury krytycznej związanej z oczyszczaniem ścieków oraz zaopatrzeniem w wodę i funkcjonowania ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi w związku z Programem kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”⁵⁷ (6 538,2 tys. zł). Ze środków pochodzących z rezerwy ogólnej Wojewody m.in. dofinansowano realizację zadań inwestycyjnych dot. budowy Laboratorium Kryminalistycznego Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu i termomodernizacji budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Kowalach Pańskich oraz dofinansowano modernizację infrastruktury jednostek ratownictwa gaśniczego PSP i zakupu samochodu pożarniczego⁵⁸ oraz zakupiono sprzęt specjalistyczny do wykonywania badań dla inspekcji sanitarnej⁵⁹. W trakcie roku dokonywano zmian w planie wydatków majątkowych. Każdorazowo, w przypadku przeniesień wydatków majątkowych jednorazowo o kwotę powyżej 100 tys. zł lub wydatków na inwestycje budowlane, Wojewoda Wielkopolski uzyskał zgodę Ministra Finansów. Nie stwierdzono przypadków „dzielenia” wprowadzonych zmian planu poszczególnych wydatków majątkowych (niebudowlanych) na kwoty poniżej 100 tys. zł w sposób skutkujący uniknięciem potrzeby uzyskania zgody Ministra Finansów. Realizacja w 2023 r. wydatków majątkowych nie pozwoliła na osiągnięcie wszystkich założonych efektów. Związane było to w szczególności z rezygnacją podmiotów z przyznanego dofinansowania zadań inwestycyjnych lub zmniejszeniem zakresu rzeczowego i finansowego tych zadań.

(dowód: akta kontroli str. 4466-4495)

W 2023 r., w części 85/30 budżetu państwa, nie wystąpiły wydatki, które nie wygasają z upływem roku budżetowego.

(dowód: akta kontroli str. 1861-1875)

Zrealizowane w Urzędzie w 2023 r. wydatki wyniosły 165 035,8 tys. zł, tj. 94,7% planu po zmianach. W porównaniu do 2022 r. były one wyższe o 10 673,4 tys. zł, tj. o 6,9%, co było efektem w głównej mierze wyższych o 24 071,3 tys. zł (tj. o 23,2%) wydatków na wynagrodzenia wraz z pochodnymi od wynagrodzeń przy jednoczesnym zmniejszeniu wydatków na regulowanie zobowiązań wymagalnych Skarbu Państwa. Planowane wydatki majątkowe Urzędu zostały zrealizowane w kwocie 3 642,7 tys. zł, tj. 65,5% planu, co spowodowane było m.in. niezrealizowaniem sześciu zaplanowanych zadań inwestycyjnych wskutek niewyłonienia wykonawców po przeprowadzonych postępowaniach (4) bądź ze względu na zmianę potrzeb oraz założeń inwestycyjnych (2). Pozostałe 14 zaplanowanych zadań inwestycyjnych zostało zrealizowanych, przy czym dwa zadania zrealizowano częściowo poprzez wykonanie dokumentacji projektowo – kosztorysowej.

(dowód: akta kontroli str. 4496-4515)

W Urzędzie, badaniem pod względem legalności, gospodarności, celowości i rzetelności objęto realizację wydatków w kwocie 10 830,1 tys. zł⁶⁰ (w tym majątkowe// w kwocie 3 068,5 tys. zł i bieżące w kwocie 7 761,6 tys. zł). Zbadane

⁵⁷ Przyjętym uchwałą nr 160 Rady Ministrów z 20 grudnia 2016 r., zmienioną uchwałą nr 189 Rady Ministrów z 27 grudnia 2021 r.

⁵⁸ W tym w kwocie 600,0 tys. zł na zakup nowego samochodu specjalnego z drabiną mechaniczną dla Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Szamotułach

⁵⁹ W tym w kwocie 313,6 tys. zł na zakup niezbędnego sprzętu laboratoryjnego dla Laboratorium Badania Wody i Pomiarów Fizycznych oraz Pracowni Absorpcji Atomowej Wojewódzkiej Stacji Sanitarnej - Epidemiologicznej w Poznaniu

⁶⁰ Badaniem objęto 106 dowodów księgowych, w tym 68 dowody wybrane metodą monetarną (MUS) a 38 dowody dobrane w sposób celowy.

wydatki stanowiły 11,5% ogółu wydatków Urzędu w 2023 r. Dokonywane były one w terminach i wysokościach wynikających z wcześniej zaciągniętych zobowiązań oraz z zastosowaniem zasad wydatkowania środków publicznych określonych w ufp. Skontrolowane wydatki służyły realizacji zadań wykonywanych przez WUW. W wyniku analizy wydatków poniesionych na wypłatę kar i odszkodowań, stwierdzono jednak że w księgach rachunkowych Urzędu zobowiązanie w kwocie 6 805,1 tys. zł wynikające z zawartej ugody sądowej ujęto w momencie zapłaty, tj. w miesiącu styczniu 2023 r. zamiast jako zobowiązanie wymagalne roku 2022. W konsekwencji nie wykazano go w sprawozdaniu Rb-28 sporządzonym za 2022r., co zostało szerzej opisane w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(dowód: akta kontroli str. 1796-1799)

Kontrolą objęto cztery postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, z tego trzy w trybie podstawowym oraz jedno przeprowadzone w trybie z wolnej ręki, a także dziewięć zamówień o wartości mniejszej niż 130 tys. zł. W wyniku tych postępowań poniesiono wydatki o łącznej wartości 4 131,4 tys. zł. Postępowania w trybie podstawowym dotyczyły: świadczenia usługi ochrony obiektów Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu oraz Delegatur w Pile, Lesznie, Kaliszu i Koninie (2 339 tys. zł), wykonania klimatyzacji w budynkach A i B piętra V oraz części piętra II Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu (843,8 tys. zł) oraz dostawy 1 szt. urządzenia do badania autentyczności dokumentów (180,8 tys. zł), a postępowanie w trybie z wolnej ręki na kwotę 767,8 tys. zł dotyczyło remontu wybranych pomieszczeń na II piętrze w budynku B WUW w Poznaniu. Analiza dokumentacji dotyczącej trzech wymienionych zamówień nie wykazała naruszeń przepisów Pzp. W jednym postępowaniu stwierdzono przypadek opisanego przedmiotu zamówienia w sposób, który mógł utrudniać uczciwą konkurencję, co zostało szerzej opisane w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(dowód: akta kontroli str. 1077-1198)

Objęte kontrolą postępowania o wartości mniejszej niż 130 000 zł, dotyczyły zakupu: akcesoriów komputerowych⁶¹, pięciu szt. klawiatur przewodowych Logitech K120 RU (układ klawiszy rosyjski); dostawy (udostępnienia) oprogramowania systemu informacji prawnej z roczną aktualizacją; wykonania remontu pośredniego, związanego z naturalnym zużyciem wentylatorów i akumulatorów w zasilaczach gwarantowanych pracujących w trybie równoległym w Dyspozytorni Medycznej; wykupu dla pracowników ulgowych usług transportowych na rok 2023 w komunikacji krajowej; zakupu usługi konferencyjno-hotelowej, obejmującej zapewnienie noclegów, miejsc parkingowych, obsługi gastronomicznej i wyżywienia oraz wynajmu sal konferencyjnych; zakupu Elektronicznego Depozytora Kluczy na 100 kluczy wraz z oprogramowaniem i montażem w Dyspozytorni Medycznej; zakupu trzech przełączników zarządzanych cisco C9200L-48T-4X -E wraz z kompletem modułów światłowodowych na potrzeby Dyspozytorni Medycznej i w budynkach Urzędu; zakupu 36 palet metalowych do wojewódzkiego magazynu przeciwpowodziowego w Borkach k. Słupcy⁶². Łączna wartość zawartych umów wyniosła 647,7 tys. zł. Analiza dokumentacji dotyczącej wymienionych zamówień wykazała, że objęte kontrolą postępowania przeprowadzone zostały zgodnie z procedurami określonymi w uregulowaniach wewnętrznych w sprawie realizacji zamówień publicznych w Urzędzie.

(dowód: akta kontroli str. 1199-1325)

W 2023 r. nadzór i kontrola realizacji budżetu, sprawowana przez Wojewodę Wielkopolskiego na podstawie art. 175 ust. 1 ufp, obejmowały w szczególności dokonywanie kwartalnych analiz informacji o wykonaniu wydatków budżetowych

⁶¹ Tj. 240 szt. kompletów przewodowych, ergonomicznych klawiatur z myszkami Microsoft Ergonomic Desktop, - 250 szt. ergonomicznych, czarnych podkładek pod myszki: profilowany kształt, pianka Memory Foam, materiałowy wierzch, gumowy spód, 10 szt. ergonomicznych myszy przewodowych Microsoft Ergonomic Mouse USB, 5 szt. klawiatur przewodowych Logitech K120 UKR (układ klawiszy ukraiński)

⁶² Celem przechowywania składowanego tam asortymentu oraz zakupu 10 ram magazynowych do wojewódzkiego magazynu przeciwpowodziowego w Borkach k. Słupcy do przechowywania składowanego tam asortymentu

przedkładanych przez jednostki organizacyjne podległe dysponentowi części budżetowej 85/30 oraz dyrektorów i kierowników komórek organizacyjnych Urzędu, kontrolę jst w zakresie realizacji zadań i wykorzystania środków z dotacji, a także monitorowanie sposobu realizacji sformułowanych wniosków i zaleceń w przypadku kierowania do podległych jednostek stosownych wystąpień o charakterze nadzorczym. Stopień wdrożenia sformułowanych zaleceń podlegał bieżącej weryfikacji w ramach realizacji zadań Wydziału Finansów i Budżetu (np. czynności związanych z blokowaniem planowanych wydatków budżetowych, przeniesieniami wydatków na zasadach ustalonych w ufp).

(dowód: akta kontroli str. 4516-4526)

W związku z realizacją wniosku sformułowanego przez NIK, w wyniku poprzedniej kontroli⁶³, kontynuowano w Urzędzie działania mające na celu zmniejszenie całkowitego zużycia energii elektrycznej.

(dowód: akta kontroli str. 4527-4537)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie, stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Wojewoda Wielkopolski nie dokonał blokady, pomimo nadmiaru posiadanych środków w wysokości 2 681,2 tys. zł⁶⁴ z rezerwy celowej przyznanej decyzją Ministra Finansów nr MF/FG6.4143.3.473.2023.MF.5024 z 6 października 2023 r. na sfinansowanie wydatków wynikających z wejścia w życie ustawy z 26 stycznia 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks wyborczy oraz niektórych innych ustaw związanych ze zorganizowaniem bezpłatnych przewozów do i z lokali wyborczych dla wyborców niepełnosprawnych oraz wyborców, którzy najpóźniej w dniu głosowania kończą 60 lat, a także dla wyborców ujętych w spisie wyborców w stałym obwodzie głosowania położonym na obszarze danej gminy, jeżeli w ramach tej gminy w dniu wyborów nie funkcjonuje transport publiczny. Po dokonaniu w październiku 2023 r. podziału środków pomiędzy jst na sfinansowanie ww. zadań pozostały środki niepodzielne w odniesieniu, do których nie podjęto decyzji o ich zablokowaniu. Takie działanie Wojewody skutkowało niemożliwością wykorzystania tych środków na inne cele. Przedmiotowej decyzji nie podjęto, pomimo, że pod koniec października, Ministerstwo Finansów skierowało do dysponentów budżetu państwa pismo⁶⁵ przypominające o konieczności niezwłocznego blokowania planowanych wydatków budżetowych w przypadku stwierdzenia przesłanek określonych przepisem art. 177 ust. 1 ufp.

(dowód: akta kontroli str. 3265-3275)

Dyrektor Budżetu i Finansów wyjaśnił, że stwierdzony w toku kontroli jeden przypadek niedokonania blokady planowanych wydatków (na podjętych w tym zakresie 67 stosownych decyzji) był wynikiem znacznego obciążenia wydziału realizowanymi zadaniami.

(dowód: akta kontroli str. 3243-3244)

2. W wyniku badania ośmiu decyzji Wojewody Wielkopolskiego o blokowaniu, na podstawie art. 177 ufp, planowanych wydatków w kwocie 27 787,3 tys. zł, stwierdzono, że pięć decyzji na kwotę 14 518,8 tys. zł, pomimo dysponowania wcześniejszymi informacjami o wystąpieniu okoliczności uzasadniających ich dokonanie, Wojewoda Wielkopolski podjął z nieuzasadnioną zwłoką, tj:

- blokady planowanych wydatków w dniu 29 grudnia 2023 r. na kwotę 7 879,1 tys. zł (w rozdz. 85111 § 6430) na podstawie zarządzenia nr 684/23 Wojewody Wielkopolskiego), przy czym stosowny wniosek o blokadę został złożony do Wydziału Finansów i Budżetu przez Dyrektora Wydziału Zdrowia w dniu 22 grudnia 2023 r. Okoliczności uzasadniające podjęcie ww. decyzji wystąpiły pod

⁶³ Kontrola wykonania w 2022 r. budżetu państwa w części 85/30.

⁶⁴ Sklasyfikowane w w rozdz. 60004 § 2010

⁶⁵ Pismo nr BP2.412.7.2023 z 26 października 2023 r.

koniec listopada 2023 r. w związku z oświadczeniem powiatów z października 2023 r. o trudnościach w realizacji i oczekiwaniem na zgłoszenie tych inwestycji do wydatków niewygasających z upływem 2023 r. Zważywszy, że procedura inicjowania zgłaszania wydatków niewygasających w systemie TREZOR uruchamiana jest w połowie listopada 2023 r. to wobec braku komunikatu Ministerstwa Finansów w tym zakresie oraz biorąc pod uwagę terminy wynikające z przepisów ustawy o finansach publicznych zgłoszenie do blokady powinno nastąpić na początku grudnia 2023 r.

- blokady planowanych wydatków w dniu 29 grudnia 2023 r. na kwotę 4 273,7 tys. zł (w rozdz. 85111 § 6430) na podstawie zarządzenia nr 686/23 Wojewody Wielkopolskiego,), przy czym stosowny wniosek o blokadę został złożony do Wydziału Finansów i Budżetu przez Dyrektora Wydziału Zdrowia w dniu 29 grudnia 2023 r. Okoliczności uzasadniające podjęcie ww. decyzji wystąpiły pod koniec listopada 2023 r. w związku z oświadczeniem powiatów z października 2023 r. o trudnościach w realizacji i oczekiwaniem na zgłoszenie tych inwestycji do wydatków niewygasających z upływem 2023 r. Zważywszy, że procedura inicjowania zgłaszania wydatków niewygasających w systemie TREZOR uruchamiana jest w połowie listopada 2023 r. to wobec braku komunikatu Ministerstwa Finansów w tym zakresie oraz biorąc pod uwagę terminy wynikające z przepisów ustawy o finansach publicznych zgłoszenie do blokady powinno nastąpić na początku grudnia 2023 r.

Dyrektor Wydziału Zdrowia wyjaśnił, że powiaty wnioskowały o możliwość realizacji całego zadania w kolejnym roku budżetowym do 31 marca 2024 r. 20 grudnia 2023 r. zostało wysłane do Zarządu Powiatu pismo informujące, że nie zostało wydane rozporządzenie Rady Ministrów sprawie wygaśnięcia niezrealizowanych w 2023 r. kwot wydatków z budżetu państwa i tym samym nie ma podstaw do pozytywnego rozpatrzenia wniosków. W tej sytuacji zgodnie ze złożonymi oświadczeniami o braku możliwości wydatkowania w 2023 r. całej kwoty dotacji złożono pod koniec grudnia wnioski o dokonaniu blokady wydatków budżetowych w ww. wysokości.

- blokady planowanych wydatków w dniu 23 października 2023 r. na kwotę 1 360,0 tys. zł (w rozdz. 85220 § 6330) na podstawie zarządzenia nr 541/23 Wojewody Wielkopolskiego), przy czym stosowny wniosek o blokadę został złożony do Wydziału Finansów i Budżetu przez Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej w dniu 17 października 2023 r. Okoliczności uzasadniające podjęcie ww. decyzji wystąpiły w dniu 2 października 2023 r.⁶⁶ w związku z rezygnacją Gminy Jaraczewo z realizacji inwestycji (tj. wniosek po 15 dniach od powzięcia informacji). Wcześniej zarządzeniem nr 514/23 Wojewody Wielkopolskiego z 12 października 2023 r. środki te (przyznane z rezerwy celowej budżetu państwa poz. 33) zostały przeniesione do środków niepodzielonych.

Dyrektor Wydziału Polityki Społecznej wyjaśnił, że wniosek o korektę planu finansowego i przeniesienie do środków niepodzielonych złożono w dniu 5 października a Wydział Finansów i Budżetu zawiadomił o przeniesieniu do środków niepodzielonych w dniu 15 października 2023 r.;

- blokady planowanych wydatków w dniu 27 listopada 2023 r. na kwotę 130 894,32 zł (w rozdz. 90001 § 6330) na podstawie zarządzenia nr 617/23 Wojewody Wielkopolskiego), przy czym stosowny wniosek o blokadę został złożony do Wydziału Finansów i Budżetu przez Dyrektora Wydziału Infrastruktury i Rolnictwa w dniu 17 listopada 2023 r. Okoliczności uzasadniające podjęcie ww. decyzji wystąpiły 17 listopada 2023 r. w związku z zawarciem umowy nr 5/23 z 17 października 2023 z gminą Jaraczewo, w której określono wysokość dotacji na kwotę 569 105,68 zł, przy przyznanej

⁶⁶ Pismo Z-cy Burmistrza Miasta i Gminy Jaraczewo o rezygnacji Gminy z realizacji inwestycji.

dotacji decyzją MF w wysokości 700 000 zł). Wcześniej zarządzeniem nr 610/23 Wojewody Wielkopolskiego z 23 listopada 2023 r. środki te (przyznane z rezerwy celowej budżetu państwa poz. 45) zostały przeniesione do środków niepodzielonych;

- blokady planowanych wydatków w dniu 30 listopada 2023 r. na kwotę 875 124,94 zł (w rozdz. 90001 § 6330) na podstawie zarządzenia nr 631/23 Wojewody Wielkopolskiego), przy czym stosowny wniosek o blokadę został złożony do Wydziału Finansów i Budżetu przez Dyrektora Wydziału Infrastruktury i Rolnictwa 23 listopada 2023 r. Okoliczności uzasadniające podjęcie ww. decyzji wystąpiły w dniu 23 października 2023 r. w związku z zawarciem umowy nr 223/23 z 23 października 2023 z gminą Kazimierz Biskupi, w której określono wysokość dotacji na kwotę 3 804 891,05 zł, przy przyznanej decyzją MF dotacji w wysokości 4 680 015,99 zł.

Dyrektor Wydziału Infrastruktury i Rolnictwa wyjaśnił, że przekazanie wniosków do Wydziału Finansów i Budżetu o dokonanie blokad wydatków z uwagi na nadmiar środków finansowych odbyło się niezwłocznie, w najszybszym możliwym terminie. W okresie od czerwca do października 2023 r. Oddział Wdrażania Programów Rozwoju Wydziału Infrastruktury i Rolnictwa odpowiadał, w szczególności, za równoległe wdrażanie sześciu naborów wniosków o dofinansowanie zadań samorządów województwa wielkopolskiego. Na czas niezbędny dla dokonania każdej z czynności w ramach działań prowadzonych przez pracowników Oddziału wpływa przedstawiona wyżej liczba prowadzonych zadań inwestycyjnych, przy realizacji których należy uwzględnić zarówno kolejność wpływu dokumentów, poziom ich skomplikowania jak również konieczność priorytetyzacji wykonywanych czynności, w celu zapewnienia terminowego i efektywnego wykorzystania środków finansowych.

(dowód: akta kontroli str. 3241-3242, 3263-3264)

3. Brak należytego nadzoru nad realizacją zadania polegającego na finansowaniu w 2023 r. staży podyplomowych lekarzy i lekarzy dentyistów skutkowało zaakceptowaniem przedłożonego przez Marszałka Województwa Wielkopolskiego sprawozdania z realizacji zadania w 2023 r. pomimo, że ze sprawozdania rzeczowo-finansowego wynikało, iż wykazano koszty obsługi dotyczące 1046 stażystów, z których 529 rozpoczęło staż podyplomowy na podstawie umów zawartych w 2023 r., a pozostałych 517 kontynuowało w 2023 r. staż rozpoczęty w latach wcześniejszych. W efekcie przyjęcia takiego rozliczenia, środki dotacji przeznaczone na koszty obsługi zadania zostały przez Urząd Marszałkowski zawyżone o kwotę 63,5 tys. zł. Wynikało to z przyjęcia zasady obliczania kosztów, w oparciu o iloczyn łącznej liczby wszystkich stażystów finansowanych w danym roku oraz kwoty 123 zł, przeznaczonej na jednego stażystę. Przyjęcie takiej zasady prowadziło do naliczania opłat za stażystę w każdym roku, zamiast jednorazowo za cały okres stażu. Takie finansowanie kosztów obsługi było sprzeczne z art.15i ust. 1 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentyisty, zgodnie z którym koszt obsługi tego zadania wynosi 123 zł za każdego finansowanego lekarza stażystę. W konsekwencji, należy uznać, że dotacja została przez Marszałka pobrana w nadmiernej wysokości (art. 169 ust. 2 ufp). A zatem, w tym przypadku nadzór Wojewody nad wykorzystaniem dotacji udzielonych z budżetu państwa, o którym mowa w at. 175 ust. 1 ufp. okazał się nieskuteczny.

(dowód: akta kontroli str. 3276-3290)

Dyrektor Wydziału Zdrowia wyjaśniła, że z analizy projektów ustaw o zmianie ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentyisty oraz niektórych innych ustaw z dnia 7 lipca 2016 r. oraz z dnia 3 stycznia 2020 r., w których wskazane zostały źródła danych i przyjętych do obliczeń założeń, jednoznacznie wynika, że ustawodawca w momencie tworzenia projektu ustawy kalkulował koszty realizacji obsługi za

każdego finansowanego w danym roku budżetowym stażystę, a nie tylko za tych, którzy rozpoczęli staż.

(dowód: akta kontroli str. 3263-3264)

4. Nie zwracano się do Gminy Jaraczewo o ustalenie odsetek od środków zgromadzonych na rachunku bankowym lub o informację, czy środki z dotacji gromadzone były na oprocentowanym rachunku bankowym jst, w sytuacji, gdy w dniu 19 maja 2023 r. przekazano dotację na realizację zadania (w rozdz. 85220 § 6330) w kwocie 1 360 000 zł na rachunek bankowy gminy, która dokonała zwrotu całości przekazanej dotacji celowej w dniu 4 października 2023 r. na rachunek Urzędu Wojewódzkiego. W umowie zawartej z jst nie zawarto postanowień o zwrotach odsetek bankowych w sytuacji zwrotu dotacji na skutek rezygnacji z realizacji zadania inwestycyjnego.

(dowód: akta kontroli str. 3291-3301)

Dyrektor Wydziału Polityki Społecznej wyjaśniła, że nie dochodzono od Gminy zwrotu odsetek od środków zgromadzonych na rachunku bankowym, ponieważ zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego źródłem dochodów własnych gminy są odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych gminy, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej. Z powyższego wynika, że odsetki od środków gromadzonych na rachunkach bankowych jst stanowią odrębne od dotacji celowej źródło dochodów gminy. Jednocześnie ani ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, ani ustawa o finansach publicznych nie zawierają przepisu szczególnego, który w inny sposób nakazywałby traktować odsetki od środków zgromadzonych na rachunku bankowym, a pochodzących z dotacji celowej.

(dowód: akta kontroli str. 3255-3256)

NIK wskazuje, że zgodnie z art. 126 i 127 ufp (na co jednoznacznie wskazuje również w piśmie Minister Finansów⁶⁷) dotacje są szczególnym rodzajem środków, służących finansowaniu lub dofinansowaniu realizacji zadań publicznych i z tego względu nie mogą generować dodatkowych przychodów (dochodów) w jednostce dotowanej. Biorąc pod uwagę powyższe, środki z dotacji z budżetu państwa nie mogą być gromadzone na rachunkach bankowych jednostek samorządu terytorialnego (w szczególności w sposób skutkujący uzyskaniem dodatkowych korzyści finansowych wynikających z oprocentowania środków), lecz powinny być na bieżąco wydatkowane. W przypadku powstania odsetek od tych środków powinny one zostać przekazane na rachunek dochodów centralnego rachunku bieżącego budżetu państwa, za pośrednictwem właściwego dysponenta części budżetowej.

5. Zobowiązanie w kwocie 6 805,1 tys. zł wynikające z zawartej umowy z 24 października zatwierdzonej postanowieniem Sądu Okręgowego w Poznaniu⁶⁸, uregulowano w dniu 10 stycznia 2023 r. Odpis wyroku wpłynął do Urzędu w dniu 30 grudnia 2022 r.⁶⁹. W księgach rachunkowych zobowiązanie ujęto w miesiącu styczniu 2023 r., zamiast jako zobowiązanie roku 2022. Działanie takie było niezgodne z zasadą memoriałową określoną w art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁷⁰ nakazującą ujmować w księgach rachunkowych wszystkie osiągnięte, przypadające na rzecz jednostki przychody i obciążające ją koszty związane z tymi przychodami dotyczące danego roku obrotowego, niezależnie od terminu ich zapłaty. Skutkowało to niewykazaniem ww. kwoty jako zobowiązania w rocznym sprawozdaniu jednostkowym Rb-28 sporządzonym za 2022 rok.

(dowód: akta kontroli str. 2052-2083)

⁶⁷ Pismo nr BP8.401.3.2017BP8f401.3.2017 z 19 maja 2017 r.

⁶⁸ XVIII Wydział Cywilny z 17 listopada 2022 r. (sygn. akt XVIII C 1507/17)

⁶⁹ Uprawnoczenie ww. umowy w dniu 16 grudnia 2022 r.

⁷⁰ Dz.U. z 2023 r. poz.120

Główna księgową budżetu wyjaśniła, że zadanie związane z regulowaniem zobowiązań Skarbu Państwa (z wyłączeniem rozdziału 75011) zostało przypisane do realizacji Wydziałowi Finansów i Budżetu od 1 stycznia 2023 r. Na podstawie ww. zarządzenia - wskazane zobowiązanie zostało ujęte w księgach rachunkowych dysponenta części na początku stycznia 2023 r. Dodała, że w związku z realizacją tego zadania zwrócono się z prośbą do pracownika, w zakresie obowiązków którego znajdowały się sprawy obsługi zobowiązań powstałych w związku z wyrokami sądowymi o pilne przekazywanie do Oddziału Obsługi Księgowej Budżetu Wojewody prawomocnych orzeczeń sądowych - celem ujęcia wynikających z nich zobowiązań w ewidencji księgowej dysponenta części budżetowej. Z kolei Główna księgową Urzędu wyjaśniła, że w 2023 r. dysponent III stopnia nie regulował zobowiązań Skarbu Państwa, w tym zobowiązań wynikających z zawartej ugody. Zadanie to przypisano dysponentowi części. Powierzenie zadania regulowania zobowiązań wiązało się z koniecznością ujęcia w ewidencji księgowej dysponenta głównego zobowiązania wynikającego z zawartej ugody, co zostało przez niego wykonane. Wskazała, że zgodnie z art. 40 ustawy o finansach publicznych w księgach rachunkowych ujmuje się wszystkie etapy rozliczeń poprzedzające płatność wydatków, a w zakresie wydatków i kosztów - także zaangażowanie środków a zatem dysponent III stopnia nie był właściwy do ewidencji zobowiązania, którego płatności dokonywał dysponent główny.

(dowód: akta kontroli str. 3245-3254)

NIK wskazuje, że kwestie organizacyjne nie mogą wpływać na nierzetelne ewidencjonowanie zdarzeń gospodarczych w księgach rachunkowych w niewłaściwych okresach sprawozdawczych i w konsekwencji na zniekształcanie danych zawartych w sprawozdaniach budżetowych.

6. Nierzetelnie dokonywano weryfikacji wykonania zadań realizowanych na podstawie dwóch umów zleceń⁷¹ na nagrywanie i montaż video oraz wytwarzanie animacji i grafik dotyczących działalności Wojewody Wielkopolskiego oraz realizowanych przez niego programów rządowych. Z comiesięcznych protokołów zdawczo – odbiorczych dotyczących wykonania ww. umów wynikało, że w każdym miesiącu okresu od stycznia do października 2023 r. wykonano szereg projektów graficznych w tym: grafik okolicznościowych na social media Wojewody Wielkopolskiego i Urzędu oraz, że zlecenie zostało wykonane w terminie, zgodnie z umową i przyjęte bez zastrzeżeń, za co wykonawcy należy się wypłata wynagrodzenia zgodnie z warunkami ustalonymi w umowie w wysokości 3 000,00 zł brutto (kwota maksymalna). Z kolei, w rejestrze godzin wykonywania zlecenia za poszczególne miesiące obowiązywania ww. umów wskazano, że czas przeznaczony na ich wykonanie w każdym miesiącu wyniósł 88 godzin (również maksymalna miesięczna liczba godzin). Analiza efektów realizacji ww. umów wykazała, że liczba wykonanych grafik przez zleceniobiorcę w miesiącach od stycznia do października 2023 r. wyniosła łącznie 212⁷². Z przedstawionych danych wynika, że począwszy od czerwca, aż do października Zleceniobiorca nie realizował z dotychczasową intensywnością przedmiotu umowy bowiem nastąpił gwałtowny i wyraźny spadek liczby zarówno przygotowywanych, jak i wykorzystywanych w WUW grafik. Pomimo tego, co miesiąc w Urzędzie prace przyjmowano bez zastrzeżeń i wypłacano Zleceniobiorcy maksymalne miesięczne wynagrodzenie w kwocie 3 000,00 zł. Należy zaznaczyć, że wiele z przygotowanych grafik różniło się wyłącznie opisem wydarzenia, a pozostała część grafiki było takie samo.

⁷¹ Tj. z: 1) 29 grudnia 2022 r. obowiązująca od 1 stycznia 2023 r. do 31 marca 2023 r. i aneksowana 31 marca 2023 r. przedłużając trwanie umowy do 30 czerwca 2023 r. oraz 2) 29 czerwca 2023 r. obowiązująca od 1 lipca 2023 r. do 31 października 2023 r.

⁷² Dla poszczególnych miesięcy kształtowała się odpowiednio: 39, 34, 35, 32, 37, 8, 6, 9, 7 oraz 5 z czego wykorzystanych było łącznie tylko 95 (45%) i odpowiednio: 15, 16, 19, 18, 14, 2, 6, 2, 3 i 0.

(dowód: akta kontroli str. 485-557, 567-838)

Była Dyrektor Gabinetu Wojewody wyjaśniła, że do zadań zleciodawcy należało m.in. przygotowywanie grafik na potrzeby WUW zgodnie z zapisami umów zleceń a grafiki były przygotowywane i wykorzystywane w zależności od bieżącego zapotrzebowania, a mianowicie w zależności od informacji związanych z funkcjonowaniem WUW i realizowaniem przez niego zadań rządowych, zdarzeń o charakterze kryzysowym, uroczystości państwowych, świąt okolicznościowych, a także wydarzeń związanych z udziałem w nich Wojewody Wielkopolskiego, którego harmonogram pracy był dynamiczny i ulegał częstym zmianom i modyfikacjom. W takich sytuacjach zawsze istotne znaczenie ma przede wszystkim waga informacyjna *wydarzenia, czas dotarcia do odbiorcy oraz zasięg przedmiotowej informacji*, co wymagało analizy i wyboru najważniejszych informacji do przekazania odbiorcom i dostosowania ich do kierunku polityki informacyjnej rządu. Ponadto do jego zadań należało projektowanie i przygotowywanie plików produkcyjnych tzw. promes dotyczących realizacji programów rządowych, które następnie były przekazywane do druku. Wyjaśniła również, że wypłacane wynagrodzenie miało charakter ryczałtowy, a umowy zlecenia zakładały pełną dyspozycyjność zleceniobiorcy. Świadczył on pracę w zależności od zapotrzebowania na wykonanie stawianych przed nim zadań, również w dni wolne od pracy. Z uwagi na specyfikę wykonywanych zadań, Zleceniobiorca wykazywał gotowość do pracy w większym wymiarze czasowym niż standardowy. Dodatkowo, do zadań Zleceniobiorcy należało przygotowywanie, ze znacznym wyprzedzeniem, materiałów graficznych dotyczących cyklicznych uroczystości i wydarzeń o charakterze ponadregionalnym i międzynarodowym.

(dowód: akta kontroli str. 558-561)

Były Kierownik Oddziału Mediów i Komunikacji Społecznej wyjaśnił, że grafiki wykorzystywane były w zależności od bieżących potrzeb: do przekazywania informacji związanych z funkcjonowaniem WUW, w tym wydarzeń kryzysowych, świąt państwowych i okolicznościowych. W przypadku takich działań ogromne znaczenie ma czas dotarcia do odbiorcy oraz zasięg organiczny⁷³ postu. Potwierdził, że wynagrodzenie zleceniobiorcy miało charakter ryczałtowy a umowa zlecenie zakładała pełną dyspozycyjność zleceniobiorcy, czyli gotowość do pracy w większym wymiarze czasowym niż standardowy, również w dni wolne czy poza ustalonymi godzinami. Do zadań Zleceniobiorcy należało również przygotowywanie z wyprzedzeniem materiałów graficznych dot. corocznych świąt lub wydarzeń międzynarodowych przypadających w danym miesiącu. Często przygotowywał kilka wersji danej grafiki. Dodatkowo tworzył w dużych ilościach grafiki wykorzystywane następnie do druku okolicznościowych czeków, które wręczali Wojewoda i Wicewojewodowie w trakcie swoich wizyt terenowych.

(dowód: akta kontroli str. 562-565)

NIK wskazuje, że w ww. umowach zawarto zapisy dotyczące *zobowiązania Zleceniobiorcy do wykonywania przedmiotu zlecenia w liczbie godzin nie większej niż 88 w miesiącu* oraz określenie maksymalnej kwoty za wykonanie zlecenia na poziomie 30 tys. zł za cały okres ich obowiązywania (3 tys. zł miesięcznie). Wynagrodzenie nie miało zatem charakteru ryczałtowego. W związku z tym istniała możliwość optymalizowania zlecenia w zależności od rzeczywistego nakładu pracy zleceniobiorcy, potrzeb Urzędu i uzyskanych efektów w danym miesiącu. Skrajnym przypadkiem nierzetelnej weryfikacji zleconych zadań jest miesiąc październik 2023 r., w którym to Zleceniobiorca przygotował wyłącznie pięć grafik i żadna z nich nie została wykorzystana poprzez np. jej publikację w social mediach. Za ten miesiąc Zleceniobiorca również otrzymał wynagrodzenie w pełnej wysokości, tj. 3 tys. zł⁷⁴.

⁷³ Tj. Liczba odbiorców postu, którzy go zobaczyli.

⁷⁴ Umniejszone o wymagane należności publiczno-prawne.

7. Bez dochowania należytej staranności określony został w umowie zawartej z podmiotem zewnętrznym nr 175/2022 z 22 września 2022 r. (aneksowana 30 grudnia 2022 r.)⁷⁵ na monitorowanie mediów oraz udostępnienie przeglądów mediów na tematy i na warunkach określonych w załączniku nr 1, zakres jej realizacji. Codzienny przegląd prasy (mediów), Internetu, radia i telewizji i social mediów oraz wybór informacji na tematy, od 1 stycznia 2023 r. został zmieniony i dotyczył 34 haseł, w tym niezwiązanych wprost z działalnością WUW lub podanych w sposób zbyt ogólny by otrzymać precyzyjną informację zwrotną, jak np.: wojna na Ukrainie, dodatek węglowy, dystrybucja węgla, Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Program Inwestycji Strategicznych, Polski Ład, Piła, Konin, Kalisz, Oborniki, Wągrowiec, Szamotuły, Grodzisk Wielkopolski, Nowy Tomyśl, Wolsztyn, Złotów, Chodzież, Międzychód, K. Cz., M. K., G. P., M. P., Z. H.. Wartość umowy w okresie od 1 stycznia do 30 września 2023 r. wyniosła 13 505,40 zł⁷⁶.

Z Regulaminu Organizacyjnego Gabinetu Wojewody wynika przy tym wprost, że do zakresu działania Oddziału Mediów i Komunikacji Społecznej należą w szczególności: monitorowanie i opracowywanie raportów z lokalnych mediów dla Wojewody, Wicewojewody oraz dla Centrum Informacyjnego Rządu, analizowanie publikacji prasowych i inspirowanie odpowiedzi na krytykę prasową dotyczącą działalności Wojewody lub Urzędu czy analizy wizerunku Wojewody, Wicewojewody oraz Urzędu w mediach.

(dowód: akta kontroli str. 412-484)

Dyrektor Gabinetu wyjaśnił m.in., że w ramach realizacji umowy, osoby wymienione w formularzu rejestracji kont użytkowników, otrzymywały codzienne powiadomienia w postaci wiadomości mailowej, która zawierała przegląd mediów z ostatnich 24 godzin. Przegląd mediów był również zamieszczany na chronionym przed niepowołanym publicznym dostępem portalu, do którego dostęp mieli uprawnieni użytkownicy wymienieni w formularzu rejestracji kont użytkowników, zgodnie z Załącznikiem nr 2 umowy. Ponadto, na prośbę osób do tego upoważnionych, firma udostępniała wybrane materiały, które nie znajdowały się w przeglądzie mediów, a których tematyka pokrywała się z tematami i hasłami. Dodał również, że obecnie, żaden z użytkowników nie posiada dostępu do treści przygotowywanych przez firmę w związku z zakończeniem umowy.

(dowód: akta kontroli str. 413-429)

Była Dyrektor Gabinetu Wojewody wyjaśniła, że monitoring mediów jest kluczowym narzędziem wpływającym na strategię komunikacyjną każdej instytucji. Dzięki możliwościom, które daje przedmiotowy monitoring, tj. m.in. systematyczne informowanie, śledzenie, analizowanie i ocenianie informacji oraz treści publikowanych w różnych mediach (prasa, radio, telewizja, Internet czy media społecznościowe) w szybki i nieprzerwany sposób uzyskiwano ogromną wiedzę dotyczącą interesujących treści. Samodzielne wyszukiwanie przedmiotowych informacji jest niezwykle trudne, czasochłonne i kosztowne. Dodatkowo monitoring mediów umożliwiał dostęp do skanów i artykułów w prasie (nie tylko lokalnej), które nie są dostępne w formie elektronicznej. Ponadto, przedmiotowy monitoring umożliwiał szybką reakcję urzędników w przypadku sytuacji kryzysowych, zamieszczania nieprawdziwych informacji – tzw. „fake newsów”, które wypaczają rzeczywistość lub wprowadzają opinię publiczną w błąd. Dyrektor była odpowiedzialna za zarządzanie ryzykiem komunikacyjnym w Gabinetcie Wojewody, a monitoring mediów w ramach zawartej przedmiotowej umowy był narzędziem służącym m.in. do zarządzania ryzykiem. Analiza ryzyka w ramach polityki zarządzania ryzykiem w WUW wskazywała na istotność ryzyka wizerunkowego i konieczność zarządzania nim. Ponadto, WUW nie prenumerował wszystkich gazet i czasopism dostępnych na polskim rynku medialnym, aby na bieżąco móc

⁷⁵ Obowiązująca w okresie od 1 października 2022 r. do 30 września 2023 r.,

⁷⁶ miesięczny abonament 1 500,60 zł

śledzić publikacje na temat urzędu, wojewody, wicewojewodów czy dyrektora generalnego. Nawet zatrudnienie dodatkowych osób w Gabinetcie Wojewody, dedykowanych wyłącznie do zadań związanych z przeglądem mediów, nie przyniosłoby tak wymiernych efektów, jak wyniki przeglądu mediów dostarczane przez firmę zewnętrzną, nie wspominając już o dodatkowych kosztach dla urzędu związanych z dostępem do specjalistycznych portali redakcyjnych. Jednocześnie Dyrektor wyjaśniła, że nadzór nad realizacją umowy oraz poszczególnych jej zadań odbywał się w oparciu o codzienny przegląd i analizę przesyłanego przez firmę zewnętrzną zestawienia monitoringowego. W ramach przedmiotowego nadzoru, systematycznie i w sposób ciągły, jako Dyrektor Gabinetu Wojewody omawiała z kierownikiem Oddziału Mediów i Komunikacji Społecznej przedmiotowe zestawienia monitoringowe, analizując potencjalne zagrożenia i ryzyka medialne związane m.in. z Wielkopolskim Urzędem Wojewódzkim w Poznaniu, Wojewodą Wielkopolskim czy programami rządowymi. Przedmiotowy monitoring umożliwiał natychmiastową reakcję na doniesienia medialne.

(dowód: akta kontroli str. 558-561)

Wyjaśnienia analogicznej treści złożył w tej sprawie były Kierownik Oddziału Mediów i Komunikacji Społecznej.

(dowód: akta kontroli str. 562-565)

NIK wskazuje, że zadania zlecone podmiotowi zewnętrznemu są tożsame z zakresem działań Oddziału Mediów i Komunikacji Społecznej WUW i to pracownicy tej komórki organizacyjnej powinni w pierwszej kolejności dokonywać przeglądów lokalnych mediów i analiz publikacji prasowych. W przypadku jednak zlecenia takich zadań na zewnątrz organizacji, powinno się dochować szczególnej staranności przy wyborze tematów do monitorowania. Nieprecyzyjne ich wskazanie, tj. podanie tematów w sposób bardzo ogólny, nie pozwala na wyłonienie najważniejszych informacji dotyczących działalności Wojewody. Jednocześnie wskazane do wyszukiwania tematy powinny być związane z realizacją zadań przypisanych Wojewodzie i WUW.

8. W postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego na dostawę urządzenia do badania autentyczności dokumentów” przedmiot zamówienia opisano w sposób, który mógł utrudniać uczciwą konkurencję, poprzez określenie parametrów technicznych urządzenia wskazujących na konkretny model (Foster & Freeman serii VSC80/80i), w sytuacji gdy zgodnie z art. 99 ust. 4 ustawy Prawo zamówień publicznych - przedmiotu zamówienia nie można opisywać w sposób, który mógłby utrudniać uczciwą konkurencję, w szczególności przez wskazanie znaków towarowych, patentów lub pochodzenia, źródła lub szczególnego procesu, który charakteryzuje produkty lub usługi dostarczane przez konkretnego wykonawcę, jeżeli mogłoby to doprowadzić do uprzywilejowania lub wyeliminowania niektórych wykonawców lub produktów. Wskazać zarazem należy, że skorygowanie opisu przedmiotu zamówienia nastąpiło dopiero po wpływie wniosków o wyjaśnienie treści SWZ (w których wykonawcy podnieśli tę kwestię), co w konsekwencji skutkowało zmianą treści SWZ oraz zmianą ogłoszenia przez zamawiającego.

(akta kontroli str. 1102-1122)

Kierownik Oddziału Wsparcia Technicznego w BOI wyjaśnił m.in., że *zamawiane urządzenie nie było urządzeniem powszechnie dostępnym (jednorazowy, pierwszy taki zakup na potrzeby WUW), a jednocześnie było wysokospecjalistycznym sprzętem o skomplikowanych parametrach technicznych, jego opisanie przy tak wąskiej dostępności na rynku było bardzo trudnym zadaniem. Ponadto ustawa PZP daje zamawiającemu narzędzia do ewentualnej korekty między innymi OPZ, zarówno z własnej inicjatywy jak i po ewentualnych pytaniach od potencjalnych wykonawców. Podczas trwania procedury udzielenia zamówienia publicznego na zakup urządzenia do badania autentyczności dokumentów wpłynęły zapytania, w wyniku których po wnikliwej ich*

analizie dokonano stosownych zmian w opisie urządzenia, zachowując jednocześnie niezbędne wymagania co do jego parametrów.

(akta kontroli str. 232-233)

Z kolei, Zastępca Dyrektora BOI wyjaśnił dodatkowo, że zamiarem zamawiającego nie było jakiegokolwiek utrudnianie i ograniczanie uczciwej konkurencji, o czym świadczy fakt, że w toku prowadzonego postępowania, po wpływie wniosków o wyjaśnienie treści SWZ, ogłoszenie zostało zmienione przez zamawiającego.

(akta kontroli str. 234-235)

NIK wskazuje, że przywołane w wyjaśnieniach prawo do korekty opisu przedmiotu zamówienia nie może być usprawiedliwieniem dla działań, które mogłyby naruszać zasadę uczciwej konkurencji, o której mowa w art. 16 pkt 1 Pzp, gdyż zamawiający jest zobligowany do jej przestrzegania na każdym etapie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego. W orzecznictwie administracyjnym ugruntował się pogląd⁷⁷, że do stwierdzenia, iż doszło do naruszenia zasad określonych w art. 16 pkt 1 Pzp nie jest konieczne ani nawet potrzebne wykazanie, że do naruszenia konkurencyjności faktycznie doszło. W sytuacji bowiem, gdy wskazanemu i niezgodnemu z prawem warunkowi towarzyszyło tylko ryzyko ograniczenia stosowania wskazanych zasad w prowadzonym postępowaniu przez zniechęcenie potencjalnych wykonawców do udziału w nim w związku z tworzeniem przez zamawiającego barier natury formalnej, jest to już wystarczające do formułowania wniosku o naruszeniu zasad uczciwej konkurencji i równego traktowania.

2.2. Wydatki budżetu środków europejskich

Opis stanu
faktycznego

W ustawie budżetowej na rok 2023, w części 85/30 – województwo wielkopolskie, zaplanowano wydatki z budżetu środków europejskich w wysokości 320,0 tys. zł. Na podstawie decyzji Ministra Finansów o rozdysonowaniu rezerw celowych⁷⁸, plan wydatków budżetu środków europejskich w części 85/30 w trakcie roku zwiększony został do kwoty 91 073,2 tys. zł.

Wydatki budżetu środków europejskich w 2023 r. wyniosły 60 765,6 tys. zł (co stanowiło 66,7% planu po zmianach) i w porównaniu do roku ubiegłego były one wyższe o 461,7%⁷⁹. Niezrealizowanie wydatków z środków europejskich na kwotę 30 307,6 tys. zł było spowodowane głównie niższym niż zakładano zaangażowaniem środków w ramach programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 Maluch+ na lata 2022-2029 oraz brakiem możliwości wypłat wynagrodzeń za miesiąc październik a także oszczędnościami wynikającymi z procedur przetargowych w ramach realizacji projektu Wzmocnienie nadzoru sanitarno-epidemiologicznego Polski w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020.

Z budżetu środków europejskich sfinansowano dwa projekty na łączną kwotę 44 094,1 tys. zł realizowane przez Komendę Wojewódzką Państwowej Straży Pożarnej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020, związane z usprawnieniem systemu ratownictwa, w tym: na drogach w kwocie 34 081,1 tys. zł oraz wsparciem systemu ratowniczo-gaśniczego w wysokości 10 013,1 tys. zł. W ramach ich realizacji zakupiono specjalistyczne środki transportu do ratownictwa technicznego i chemicznego. Z kolei, na dwa projekty realizowane przez inspekcję sanitarną wydatkowano z budżetu środków europejskich 14 794,5 tys. zł z przeznaczeniem na wzmocnienie państwowej inspekcji sanitarnej poprzez zakup niezbędnego wyposażenia i wykonanie prac budowlanych” w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 oraz na wzmocnienie

⁷⁷ Por. wyrok NSA z 22.02.2017 r., II GSK 1732/15, LEX nr 2247619; wyrok NSA z 9.08.2017 r., II GSK 1097/17, LEX nr 2349731; oraz wyrok NSA z 8.01.2019 r., I GSK 3157/18, LEX nr 2616405.

⁷⁸ Rezerwa poz.98 – Finansowanie programów z budżetu środków europejskich i poz.99 – Finansowanie wynagrodzeń w ramach budżetu środków europejskich.

⁷⁹ Tj. o 49 948,1 tys. zł.

nadzoru sanitarno- epidemiologicznego Polski” w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014 – 2020.

W związku z nadmiarem posiadanych środków, Wojewoda Wielkopolski, na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 3 ufp, zablokował planowane wydatki w kwocie 30 065,8 tys. zł przeznaczonych głównie na realizację programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 Maluch+ na lata 2022-2029 w ramach Funduszy Europejskich dla Rozwoju Społecznego 2021-2029. Stwierdzony nadmiar posiadanych środków budżetowych, będący podstawą decyzji o zablokowaniu planowanych wydatków, był wynikiem przede wszystkim znacznie niższego niż zakładano zaangażowania środków w realizację programu. W wyniku analizy blokad planowanych wydatków nie stwierdzono przypadków podejmowania decyzji w tych sprawach z nieuzasadnioną zwłoką.

W Urzędzie, w 2023 r., zrealizowano wydatki z budżetu środków europejskich na łączną kwotę 36,9 tys. zł (15,9% planu), które wydatkowano na wynagrodzenia osobowe wraz z pochodnymi dla osób zajmujących się programami finansowanymi z budżetu UE w ramach Perspektywy Finansowej 2021-2027. Wykorzystano je zgodnie z przeznaczeniem na wynagrodzenia pracowników realizujących zadania związane z programem rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 Maluch+ na lata 2022-2029 w ramach Funduszy Europejskich dla Rozwoju Społecznego 2021-2029

(dowód: akta kontroli str. 4538-4558)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie, nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia w pozytywnie wykonanie budżetu państwa i budżetu środków europejskich przez dysponenta części 85/30 w zakresie wydatków.

Wojewoda, jako dysponent części 85/30 budżetu państwa, wydatkował w 2023 r. środki budżetowe w kwocie 4 070 893,2 tys. zł zgodnie z planem rzeczowym i finansowym. Badanie środków w kwocie 31 248,3 tys. zł otrzymanych przez Wojewodę Wielkopolskiego z rezerwy ogólnej budżetu państwa (87,7% ogółu) wykazało zgodne z przeznaczeniem ich wykorzystanie. Kontrola decyzji o blokowaniu planowanych wydatków wykazała przypadki niedokonania blokady planowanych wydatków bądź nieuzasadnionej zwłoki w zablokowaniu planowanych wydatków w łącznej kwocie 17 200,0 tys. zł. Badanie dotacji w kwocie 3 463 729,9 tys. zł (tj. 71,1% ogółu dotacji) przeznaczonych na realizację przez jst zadań z zakresu administracji rządowej oraz zadań własnych, wykazało prawidłowe ich rozdysponowanie i przekazywanie. Objęte kontrolą dotacje budżetowe były wystarczające na realizację wszystkich zaplanowanych zadań. Nie sprawowano jednakże należytego nadzoru nad sposobem finansowania staży podyplomowych lekarzy i lekarzy dentystów przyjmując jako prawidłowe rozliczenie dotacji, pomimo wykazania przez jst zawyżonych kosztów obsługi, co w efekcie spowodowało pobranie dotacji w nadmiernej wysokości (tj. 63,5 tys. zł).

Badanie wydatków Urzędu w kwocie 10 830,1 tys. zł (11,5% ogółu wydatków) ustalono, że dokonywano ich w terminach i wysokościach wynikających z wcześniej zaciągniętych zobowiązań oraz z zastosowaniem zasad wydatkowania środków publicznych określonych w ufp. Nierzetelnie dokonywano rozliczenia zleceniodawcy ze świadczonych usług. Ponadto ujawniono, że w księgach rachunkowych zobowiązanie w kwocie 6805,1 tys. zł wynikające z zatwierdzonej w 2022 r. ugody sądowej ujęto w miesiącu styczniu 2023 r., zamiast jako zobowiązanie roku 2022. W konsekwencji nie wykazano go w sprawozdaniu Rb-28 sporządzonym za 2022 r. Kontrola pięciu postępowań o udzielenie zamówień publicznych, na podstawie których w 2023 r. wydatkowano 717,6 tys. zł wykazała, że w jednym z nich opisano przedmiot zamówienia w sposób, który mógł utrudniać uczciwą konkurencję, wbrew zasadom określonym w Pzp.

3. Sprawozdawczość

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania łącznych sprawozdań za 2023 r. przez dysponenta części 85/30 – województwo wielkopolskie i sprawozdań jednostkowych Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy WPR),
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich w zakresie wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE WPR),
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE),
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1).

Kontrolą poprawności sporządzenia objęto również sprawozdania w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2023 r. o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części 85/30 na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i podległych jednostek). Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego (dysponent trzeciego stopnia) i dysponenta części były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem formalno-rachunkowym oraz merytorycznym.

(dowód: akta kontroli str. 1847-2045)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie, nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sprawozdania budżetowe oraz sprawozdania w zakresie operacji finansowych sporządzone przez dysponenta części 85/30 – województwo wielkopolskie oraz przez Wielkopolski Urząd Wojewódzki w Poznaniu (dysponenta III stopnia). Sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części 85/30 na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i podległych jednostek). Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych Urzędu były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewnił prawidłowość sporządzenia objętych kontrolą sprawozdań (dotyczy sprawozdań za rok 2023). Wskutek zaniechania zaksięgowania w 2022 r. zobowiązania o wartości 6 805,1 tys. zł zdarzenie zostało ujęte dopiero w księgach rachunkowych 2023 roku, jednakże nie miało wpływu na poprawność sprawozdania Rb-28 i Rb-Z za 2023 r. Zostały one sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

V. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

- Wnioski
- 1) podejmowanie decyzji o blokowaniu planowanych wydatków niezwłocznie po wystąpieniu okoliczności uzasadniających ich podjęcie,
 - 2) wzmocnienie nadzoru nad realizacją zadań finansowanych z przyznanych dotacji budżetowych w zakresie egzekwowania odsetek od dokonanych zwrotów całości dotacji,
 - 3) podjęcie działań mających na celu wyegzekwowanie zwrotu dotacji od samorządu województwa wielkopolskiego w kwocie 63,5 tys. zł pobranej w nadmiernej wysokości na realizację zadania w zakresie organizowania i zapewnienia staży podyplomowych lekarzy i lekarzy dentyistów,
 - 4) wyeliminowanie przypadków ujmowania w księgach rachunkowych zobowiązań wynikających z prawomocnych ugód sądowych dopiero w momencie zlecenia wypłaty zasądzonych środków, w celu rzetelnego sporządzania sprawozdań budżetowych i w zakresie operacji finansowych,
 - 5) zapewnienie rzetelnego weryfikowania wykonania na rzecz Urzędu świadczonych usług zleconych osobom fizycznym.

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie⁸⁰ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, dnia 15 kwietnia 2024 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontrolerzy

Dyrektor

/-/ Przemysław Grad
doradca ekonomiczny

/-/ Karolina Wirszyc-Sitkowska
p.o. Dyrektor Delegatury NIK
w Poznaniu

/-/ Marek Gutraj
główny specjalista kontroli państwowej

⁸⁰ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonych kwalifikowanym podpisem elektronicznym, na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub na adres mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia. W przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami (pisma opatrzonego własnoręcznym podpisem) w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na ww. adres mailowy.

/-/ Krzysztof Kowalak
starszy inspektor kontroli państwowej

Zmian w wystąpieniu pokontrolnym dokonała p.o. Dyrektora Delegatury NIK
w Poznaniu Karolina Wirszyc - Sitkowska